

Referat

Bornholms Vækstforum

**Den 20. februar 2017, kl. 13:00 holdt
Bornholms Vækstforum ordinært møde i
VækstHuset, Bykærvej 4, Hasle.**

Mødet slut kl. 16:00

Medlemmer:

Bente Johansen

Christian Faurholdt Jeppesen

Erik Lund Hansen

Gabriella Jantzen

Henrik Kofod

Jane Wickmann

Jonna Nielsen

Lars Nørby Johansen

Laust Joen Jakobsen

Lene Feldthus Andersen

Lotte Helms

Mads Kofod

Mette Hansen

Morten F.Q. Iversen

Morten Rask

Pernille Bülow

Peter Vesløv

René Danielsson

Søren Schow

Vakant

Winni Grosbøll

Observatører:

Lea Wermelin

Peter Juel Jensen

Lars Kærulf Møller

Pernille Kofod Lydolph

Niels R. Larsen

Ernst Jensen

Indholdsfortegnelse:

I: Introduktion

1 Fraværende og bemærkninger til dagsorden

II: Afrapporteringer/oplæg

2 Siden sidst

3 Mundtlig afrapportering af status på "Ungeguiden"

4 Afrapportering af projekt BedreBolig Bornholm

5 Afrapportering af projekt Innovation og talentudvikling i Campus Bornholms
erhvervsuddannelser

6 Evaluering af projekt Lokal afsætning af lokale fødevarer

III: Sager til indstilling

7 Status på forbrug af EU-midler og regionale udviklingsmidler

8 Ansøgning om Regionalfondstilskud til projekt "MiWire"

9 Ansøgning om Socialfondstilskud til projekt Bedre erhvervsuddannelser

10 Cluster Excellence Denmark

IV. Sager til drøftelse

11 Overvågning af vækstvilkår (fortsat)

12 Temadrøftelse: Turismens nye muligheder og udfordringer

V: Sager til orientering

13 BRK's deltagelse i Region Hovedstadens fyrtårnsprojekter

14 Dansk Kyst- og Naturturismes bidrag til udvikling af signaturoplevelser

15 Aktuelt og gensidig orientering

16 Næste møde

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsorden

24.10.00P35-0052

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	1	

Fraværende

Lotte Helms, Pernille Bülow, Morten Iversen, Morten Rask, René Danielsson, Peter Juel Jensen.

Bemærkninger til dagsordenen

Ingen bemærkninger.

Åbent punkt

2 Siden sidst

24.10.00P35-0052

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	2	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum orienteres

Resumé

Der gives med dette dagsordenspunkt en kort opdatering af, hvordan det er gået med Vækstforums indstillinger; beslutninger, der vedrører Vækstforums arbejde, høringer og evt. korte afrapporteringer på afsluttede projekter.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Bornholms Vækstforum tager orienteringen til efterretning.

Bornholms Vækstforum, 20. februar 2017, pkt. 2:
Orienteringen blev taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Socialfondsprojektet Viden og vækst

På sidste møde behandlede Vækstforum et oplæg til en revideret udgave af Socialfondsprojektet Viden og vækst med Væksthus Hovedstadsregionen som projektleder. Det reducerede projekt medførte som udgangspunkt, at en del af de bevilgede regionale udviklingsmidler skulle tilbageføres. Gourmet Bornholm havde imidlertid trukket sit tilsagn om medfinansiering tilbage, hvilket umiddelbart betød, at det fulde beløb ikke kunne føres tilbage til Vækstforums kasse, idet der nu var behov for en ekstra medfinansiering fra de regionale udviklingsmidler på 400.000 kr.

Udfaldet blev, at Væksthuset blev bedt om at afsøge mulighederne for yderligere medfinansiering i partnerkredsen, og at Vækstforum – såfremt det ikke lykkedes at rejse det fulde beløb - skulle ansøges om restfinansieringen. Endvidere blev Vækstforums formandskab bemyndiget til at træffe beslutning i sagen.

Vækstforum Hovedstadens ledelse har efterfølgende fremsendt en anmodning om en yderligere medfinansiering på max. 270.000 kr. (af de midler, der oprindeligt var afsat til projektet), mod tidligere 400.000 kr. Det medfører, at Vækstforums bevilling til projektet bliver 2.008.958 kr. mod de oprindeligt bevilgede 2.301.884 kr.

Vækstforums formandskab har efterfølgende godkendt denne anmodning på baggrund af følgende:

- Projektet opkræver yderligere deltagergebyr fra virksomhederne på i alt 130.000 kr.
- Det er aftalt med Fonden for Beskæftigelsesfremmende Initiativer (FBI), at der søges 50.000 kr. Fondens bestyrelse holder møde den 3. april. En bevilling vil blive modregnet i tilskuddet fra de regionale udviklingsmidler.
- Der er herudover søgt en række lokale fonde. Såfremt der opnås yderligere tilskud, vil disse ligeledes blive modregnet i tilskuddet fra de regionale udviklingsmidler.
- Der har vist sig at være efterspørgsel efter projektet, idet Business Center Bornholm og Væksthuset indtil videre i fælleskab har tilvejebragt underskrevne aftaler med 10 deltagervirksomheder til Ledelsesworkshops/Ledelsesudvikling Light (med deltagelse af både ledere og medarbejdere og opstart 9. marts) og interessetilkendegivelser fra 13 virksomheder om at deltage i Vækst via Ledelse.

Vækstforums formandsskab har således godkendt projektet på baggrund af det reducerede behov for medfinansiering, der muligvis bliver yderligere reduceret, den skitserede efterspørgsel efter projektet og Væksthusets vilje til at gennemføre projektet. Projektlederen er fundet, og projektet er klar til at gå i gang.

Erhvervsstyrelsen har bevilget 466.053,94 kr. til regionalfondsprojektet Signaturturisme Outdoor Bornholm v/Destination Bornholm, der blev indstillet positivt på Vækstforums sidste møde.

Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget har godkendt Vækstforums indstilling om, at der anvendes 896.580 kr. over 4 år fra de regionale udviklingsmidler til medlemskab af Gate 21.

Erhvervsstyrelsens effektmåling

Erhvervsstyrelsen har i samarbejde med Danmarks Statistik foretaget en effektberegning af de erhvervsrettede projekter, som Bornholms Vækstforum igangsatte i perioden 2010-2012.

Projekter inden for indsatsområderne Erhvervs-ø, Oplevelses-ø, og Uddannelses-ø estimeres til at have skabt knapt 20 nye private fuldtidsjob i andet halvår i 2015.

Det er bemærkelsesværdigt, at indsatsområdet "Grøn test-ø", der bl.a. omfattede deltagelse af 66 private virksomheder i projekt "Udvikling af grønt byggeri og spin-off" og et forbrug på knap halvdelen af EU-midlerne, ikke har haft målbare effekter på beskæftigelsen.

Monitoreringen er baseret på 112 private virksomheders deltagelse i i alt 17 projekter med et samlet budget på 89 mio. kr. Mindst halvdelen af dette beløb er dog egenfinansiering.

Der kan ikke spores målbare effekter på deltagervirksomhedernes omsætning eller produktivitet som følge af projekterne i nogle af indsatsområderne.

De deltagende virksomheders faktiske udvikling i beskæftigelse, omsætning og produktivitet følges i perioden 2012-2015 (pt. seneste data) med Danmarks Statistiks registeroplysninger. Effekterne måles ved at sammenligne deltagervirksomhedernes udvikling med en kontrolgruppe.

Se bilag for den samlede beskrivelse af de målbare effekter.

Bornholms Vækstforums handleplan 2017-2018, tilrettet og endelig version

Vækstforumsekretariatet har tilrettet udkast til handleplan 2017-2018 i overensstemmelse med bemærkningerne på det forrige møde. Handleplan 2017-2018 ligger nu som endelig version.

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Effektmåling af Bornholms indsatsområder Efteråret 2016

Åbent punkt

3 Mundtlig afrapportering af status på projekt Ungeguide

00.03.04Ø39-0211

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	3	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum orienteres

Resumé

Vækstforum indstillede på mødet d. 29. september 2015 8 mio. kroner fra EU's Socialfond til projekt Ungeguide. Det blev samtidig besluttet, at projektet én gang årligt mundtligt skulle afrapportere på projektets fremdrift på et møde i Vækstforum.

Ungeguide er et socialfondsprojekt med medfinansiering fra Bornholms Regionskommune. Projektet drives fra Vibegård i Rønne og startede d. 1. august 2015. Projektet følger den overordnede plan med mindre justeringer.

På dagens møde vil Flemming Storgaard Pedersen give en mundtlig status på projektets fremdrift.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,
- at orienteringen tages til efterretning.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 3:
Orienteringen blev taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Status

Seneste afrapportering til Erhvervsstyrelsen skete i august 2016 og viser, at alle de planlagte aktiviteter i projektet er blevet påbegyndt.

	Måltal/forventet (total pr august 2016)	Realiserede (Total pr august 2016)
Unge henvist til Ung På Vej	14	22
Unge indskrevet i Ung På Vej	14	19
Unge i kontakt med Ungeguide	24	20
Unikke brugere på digital platform	400	1049

Grunden til, at Ungeguiden ikke har opnået det forventede antal kontakter skyldes, at dette delprojekt blev forsinket i opstarten. I seneste rapporteringsperiode var projektet således over sit forventede måltal (17/20) Måltallet for den digitale platform er ved sidste afrapportering blevet justeret, da det oprindelige måltal var sat for lavt.

Gode resultater

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) varetager den opsøgende indsats ift. unge, der er egnede til brobygningsindsats; 22 unge var ved sidste afrapportering til ERST blevet henvist, hvoraf 19 unge er/har været indskrevet i selve Ung På Vej delprojektet, der er forankret i Ungdomsskolen. Flere indskrevne unge gik op til 9. kl. afgangseksamen i juni, og generelt har de klaret sig overraskende godt, hvilket må antages at være en effekt af den faglige indsats i Ung På Vej.

Opsøgende arbejde og interview på ungdomsuddannelserne

Ungeguide har haft fokus på at opsøge dialog med de unge på ungdomsuddannelserne og være tilgængelig både personligt ude på uddannelsesinstitutionerne og virtuelt.

I foråret 2016 blev der udsendt et spørgeskema til alle elever på ungdomsuddannelserne. Omkring hver fjerde ung (ca. 300) har svaret på spørgsmålene omhandlende ungdomsliv inklusiv studiestart, rusmidler, fællesskab, lektiehjælp, hjemmesituation, boligsituation osv. Efterfølgende har Ungeguide interviewet 11 unge mere dybdegående og fået et bredt indblik i deres oplevelser.

Den opsamlede viden fra spørgeskemaundersøgelsen og fra de kvalitative interviews danner baggrund for de aktiviteter, som Ungeguiden sætter i værk i projektet.

I forhold til iværksættelse af fællesskabs-skabende aktiviteter har Ungeguide etableret kontakt og samarbejde med elevrådene og interesseorganisationer som Ungdommens Røde Kors, DGI og politiske ungdomsorganisationer. Der blev afholdt en "Rise and Shine" alkoholfri morgenfest d. 29. september i samarbejde med elevrådet for STX Campus Bornholm.

Samarbejde og digital formidling

Projektet ser et stort potentiale i en sammenkobling af Ungeguide og formidling via den digitale platform. Projektet har derfor valgt at booste området ved ansættelse af en medarbejder med særlige kompetencer på dette område. Det skulle gerne udvikle den digitale platform som instrument for såvel unge, pårørende og fagpersoner.

Center for Ungdomsforskning (CEFU) fra Aalborg Universitet bidrager gennem resten af projektperioden med sparring og kvalitativ erfaringsopsamling i motivationsarbejdet med de unge i forhold til både at engagere sig, holde fast og gennemføre en ungdomsuddannelse.

Hvad virker?

1. Ung På Vej er et *skoletilbud*. De unge har ofte haft et ambivalent og til tider sorgfuldt forhold til skole. På den ene side opleves en "skoleallergi", der er kommet til udtryk gennem stort fravær og u hensigtsmæssig opførsel, men der er på samme tid drømme om at "slå til" i skolen. I Ung På Vej oplever de unge, at de lærer at gå i skole (igen), og Feurstein-metoden har vist sig meget brugbar i den proces.
2. www.ung.bornholmr.dk blev overtaget som digital platform til unge på Bornholm. Projektet har fra start været opmærksom på vigtigheden af en opsøgende og dynamisk kommunikation til de unge, og mens de fleste dialoger foregår via sociale medier, så agerer hjemmesiden central for relevante oplysninger til unge. Men den store udfordring er, at få etableret denne dialog med de unge, og her har opslag af fritidsjobs og feriejobs vist sig at have en god dialogskabende effekt.
3. En undersøgelse foretaget blandt de unge, gjorde det klart, at ensomhed var en kritisk faktor i forhold til frafald i ungdomsuddannelse. Mens en del ungefællesskaber opererer både fysisk/geografisk og digitalt, er andre primært digitale. Projektet forsøger derfor at støtte de eksisterende fysiske og digitale fællesskaber til at være opmærksomme på de unge, der måske befinder sig i periferien af disse fællesskaber. Derfor har Ungeguide personalet tilbudt deres hjælp til ungdomsorganisationer og elevråd i etableringen af

fællesskabsskabende events, og det er igen et samarbejde, projektet oplever en god effekt af.

Hvad kommer der ud af det?

De unge får via Ung På Vej (gen)opbygget et tillidsforhold til skolen og på samme tid udviklet sig fagligt, hvilket øger sandsynligheden for, at disse unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Ved at de unge opsøger fritidsjobs via www.ung.bornholmr.dk, indgår de i et kommunikativt forhold med projektet, der giver projektet mulighed for at kunne kommunikere andre oplysninger til dem. At virksomheder derudover forhåbentlig får nogle engagerede fritidsjobbere er i den forbindelse blot en bonus. Ved at støtte udviklingen af inkluderende fællesskaber lokalt såvel som digitalt reduceres sandsynligheden for ensomheden som faktor for frafald fra ungdomsuddannelse.

Bornholm får dermed flere uddannelsesparate unge, der både starter og gennemfører en ungdomsuddannelse, og som oplever sig som en del af meningsfulde fællesskaber.

Vurdering

Det er sekretariatets vurdering, at projekt Ungeguide forløber tilfredsstillende både hvad angår indhold og overensstemmelse med tidsplan.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Åbent punkt

4 Afrapportering af projekt BedreBolig Bornholm

24.00.00039-0151

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	4	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum til efterretning
Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget til efterretning

Resumé

Bornholms Vækstforum indstillede på sit møde den 9. februar 2015 projekt BedreBolig Bornholm til et tilskud på 446.250 kr. Projektet skulle sikre kontinuiteten mellem opstart af BedreBolig Bornholm og afslutningen af projekt Udvikling af Grønt Byggeri.

Projektet skulle udvikle en samarbejdsmodel forankret i BRK, der sikrer gratis uvildig energivejledning på Bornholm i et offentligt-privat samarbejde med henblik på at stille en tjeneste til rådighed for husejerne, der dokumenteret skaber omsætning hos virksomhederne og skatteindtægter til kommunen. BRK's rolle har været at sikre kommunikationen mellem projektets parter, at finde forankring af ordningen inden budgetforliget i august 2015 og at finde finansiering til en permanent BedreBolig ordning i budgetforliget for 2016.

Der er efterfølgende fundet finansiering til en fortsættelse af projektet i en ny partnerskabsmodel i 2017 og 2018 via midler fra Energistyrelsen, Bornholms Regionskommune og Bornholms Energi og Forsyning.

Projektperioden var 1. marts 2015 – 1. marts 2016. Projektet blev efterfølgende forlænget til 1. juli 2016.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum tager afrapporteringen til efterretning.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 4:

Afrapporteringen blev taget til efterretning.

Videresendes til Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.

Sagsfremstilling

Der var fastsat følgende aktiviteter/milepæle for projektet:

- 250 energivejledninger (udført af Energitjenesten på baggrund af udbud)
- Evalueringsnotat i november 2015
- Uddeling af BedreBolig Bornholm-folder i forbindelse med forsyningsselskabernes husstandsbesøg samt hos øens banker og ejendomsmæglere
- Tv-spots, der vises på TV2 Bornholm, på færgen og i lufthavnen i løbet af 2015

- Reklamer for BedreBolig Bornholm på bagsiden og i slutningen af alle artikler i det husstandsomdelte Boligforbedringsmagasin, der udkommer i uge 12/2015

Det kan konkluderes, at samtlige milepæle er nået.

Projektet er blevet evalueret af Stefan Brandstrup, LB Analyse med udgangspunkt i perioden oktober 2014 til oktober 2015. 193 husstande modtog BedreBolig rådgivning i en periode, hvoraf 123 besvarede alle spørgsmål i de udsendte skemaer, og 10 svarede delvist. 52 svarede ikke. 65 ud af 193 husstande har udført i alt 112 boligforbedringer. 61 ud af de 65 boligejere har oplyst om økonomien i renoveringen.

Projektets forventede effekter

Projekt Grønt Byggeri blev også evalueret af LB Analyse. Forventningerne til dette projekt var derfor baseret på resultaterne i effektevaluering af Grønt Byggeri projektet samt de anvendte beregningsmetoder hos Dansk Statistik. Nedenfor er de estimerede opnåede effekter i forhold til de forventede oplistet:

7 mio. i omsætningsforøgelse i bygge- og anlægsbranchen mod forventet 12,5 mio. kr.

Der var pr. oktober 2015 blevet renoveret for 2,7 mio. kr., 42 husstande overvejede yderligere renoveringer for næsten 1,7 mio. kr., og 42 husstande overvejede renoveringer for godt 1,3 mio. kr. Da analysen er foretaget på 193 energitjek ud af i alt 250 energitjek, vurderes projektet i alt at have skabt en samlet omsætning på 7 mio. kr., hvilket er noget lavere en den estimerede omsætning på 12,5 mio. kr.

10 arbejdspladser/mindre ledighed mod forventet 18 arbejdspladser/mindre ledighed

Ansøger vurderer, at projektet har skabt 10 arbejdspladser mod forventet 18 arbejdspladser. Ifølge Danmarks Statistik er beskæftigelseseffekten for hver million renovering 1,43 i direkte beskæftigelse (7 mio. kr. x 1,43 = 10).

780.780 kr. i kommuneskat mod forventet 1.394.250 kr.

Ansøger vurderer, at projektet har genereret 779.100 kr. i kommuneskat mod forventet 1.394.250 kr. Beregnet som forventet skatteindtjening gange omsætning delt med projektperiode (1.394.250 kr. x 7 / 12,5 = 780.780 kr.).

Øvrige anbefalinger

Det kunne konkluderes, at virksomhederne ikke vidste om de havde fået noget ud af ordningen. Det skyldes, at virksomhederne ikke kan se, om deres kunder har fået foretaget et energitjek, medmindre kunden selv har oplyst det. Det anbefales derfor, at der i en fremtidig ordning sker en kobling. Dette kan gøres ved en rabat fra de deltagende virksomheder, som gives til borgeren ved et udført arbejde udløst af et energitjek.

Det bør ligeledes overvejes, om der skal gøres andet for at gøre det mere interessant for virksomhederne at deltage i en fremtidig ordning, da analysen viste, at borgeren i mange tilfælde har valgt håndværkere, som slet ikke bidrog til ordningen.

I forbindelse med markedsføring af ordningen har det primært været aktiviteter udført af BRK og Energitjenesten, som har været med til at sikre 250 tilmeldinger. Det er ikke lykkedes at aktivere virksomhederne eller andre interessenter i væsentlig grad. Hvis dette ikke lykkes fremover skal der fortsat afsættes væsentlige midler til markedsføringsaktiviteter.

Fremtidig forankring af BedreBolig Bornholm ordningen

I forbindelse med projektet blev der afholdt møder med næsten alle deltagende virksomheder. Fra rigtig mange af virksomhederne var der positiv opbakning til ideen om en uvildig energirådgiver. Der var også mange virksomheder som fortsat ønskede at bidrage til en fortsat ordning. I gennemsnit blev der dog foreslået en halvering af bidraget.

Kommunalbestyrelsen har i budget 2017 bevilget midler til en fortsættelse af ordningen. I forlængelse af ovenstående har Bornholms Regionskommune og Bornholms Energi og Forsyning i et partnerskab ansøgt og fået tilsagn fra Energistyrelsen om "tilskud til partnerskaber om energieffektive bygninger".

Projektet vil blive koordineret med indsatser i Energistrategien og støtter således den strategiske udvikling af Bornholm som Bright Green Island. Der vil blive arbejdet med smart datahåndtering og bred lokal forankring på tværs af interessenter fra de involverede sektorer. Projektet vil blive udgangspunkt for udvikling af et nyt grundlag for ordningens organisering og økonomi. Igennem partnerskab mellem Bornholms Regionskommune og Bornholms Energi og Forsyning er det muligt at arbejde mere målrettet og koordineret for at opnå flere energirenoveringer der, hvor det giver mest CO2 reduktion og energibesparelser, bl.a. ved brug af den nye bornholmske simuleringsmodel, der er udviklet med støtte fra Regionalfondens og de regionale udviklingsmidler og ejet af Energi Innovation Bornholm.

Der er blevet set på udfordringer i den tidligere model og muligheder for forbedring. Dette har været baggrund for en strategi til en fornyet model, som sigter langsigtet.

Udfordringer	Ny fokus
25 % af de udførte energivejledninger medførte ikke energirenoveringer	Målrette energivejledninger til boliger med størst potentiale
Manglende motivation fra ordningens medlemmer	Tilbyde faglige arrangementer, som kan styrke medlemmernes kompetencer
Ordningens økonomi kan, som det har været, ikke bære sig selv	Undersøge potentiale for forretningsudvikling

Strategi for den fornyede BedreBolig Bornholm

Målsætning:

1. At opnå en bedre samfundseffekt i overensstemmelse med Energistrategien:
  - a. At koble ordningen til øens fælles indsats om at blive et CO2-neutralt samfund.
  - b. At øge antal energirenoveringer af private huse på øen og dermed bidrage mere effektivt til udmøntning af Energistrategien.
2. At opnå en økonomisk bæredygtig model som kan sikre en langsigtet ordning med solidt perspektiv.
  - a. At øge fokus på tilbud til de deltagende virksomheder.
  - b. At arbejde med øvrige interessenter med fokus på forretningsudvikling.

Målgruppe for projektet:

1. De bornholmske boligejere, hvor der er størst potentiale for energirenovering. Herunder primært husstande, som er opvarmet af oliefyr udenfor fjernvarmeområder samt huse opført inden 1980.
2. Bygge- og anlægsbranchen, herunder entreprenører og byggemarkeder, samt interessenter fra øvrige sektorer, hvor ordningen kan bidrage med en merværdi for den enkelte - og dermed for lokal samfundet som helhed.

Der vil arbejdes i to spor:

SPOR 1: Bedre samfundseffekt - smart dataanvendelse

• **Nye initiativer:**

AKTIVITET 1: Smart dataanvendelse – Den nye bornholmske simuleringsmodel bruges til at identificere boliger med størst potentiale. Simuleringsmodellen, ejet af Energi Innovation Bornholm, håndterer hele det bornholmske energisystem, el, varme og transport baseret på aktuelle produktions- og forbrugstal. Dette åbner desuden nye effektive muligheder for igennem smart datahåndtering, at opnå en koordinering af energiarbejdet.

AKTIVITET 2: Afdækning af markedet for nye værktøjer til indberetning af energibesparelser.

AKTIVITET 3: Målttede energivejledninger ved telefon og husbesøg – skifte fokus fra flere energivejledninger til flere energirenoveringer. Telefonrådgivning bliver et værktøj til at forhåndsanalysere boligen inden husstandsbesøget.

- **Aktører:** BRK og Bornholms Energi og Forsyning – som partnere i en koordineret indsats.

SPOR 2: Robusthed - fokus på interessenter

• **Nye initiativer:**

AKTIVITET 4: VIP arrangementer – faglig udvikling af medlemmer, i form af målrettede arrangementer på øen samt vidensdelingsaktiviteter, hvor fagrelevante oplægsholdere inviteres.

AKTIVITET 5: Koncept- og forretningsudvikling for interessenter. Med henblik på at opnå en bæredygtig økonomi i ordningen, ønsker partnerne at se bredt på gevinster og interessenter. Der vil arbejdes på at udvikle en ny forretningsmodel for ordningen, som ikke kun retter sig mod bygge- og anlægsvirksomheder, men også mod andre interessenter i det bornholmske samfund, som direkte eller indirekte opnår/kan opnå en værdi fra ordningen.

- **Aktører:** Bygge- og anlægsvirksomheder, Business Center Bornholm, evt. faglige organisationer og øvrige interessenter.

Økonomi for det nye projekt

Finansiering af partnerskabets midler	kr.
Bornholms Regionskommune. Afsat beløb i budget 2017.	204.602
Bornholms Energi og Forsynings medfinansiering	100.000
Puljemidler fra Energistyrelsen	450.000
I alt	754.602
	kr.
Budget:	
Spor 1 – Bedre samfundseffekt. Aktivitet 1-3	358.000
Spor 2 – Robusthed – Fokus på interessenter. Aktivitet 5	142.000
Projektledelse partnerskab	254.602
I alt	754.602

Ovenstående midler anvendes til at dække udgifter i delaktiviteter 1,2,3 og 5.

Derudover antages der et medlemskabsbidrag. Medlemmernes bidrag vil anvendes til at dække udgifter i forbindelse med delaktivitet 4, samt dialog til medlemmer, administration og kommunikation. Medlemmernes bidrag vil afhænge af hvor mange virksomheder, der tilmelder sig til den fornyede ordning. Arbejdet med rekruttering af medlemmer vil pågå primo 2017.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Projektrapport
2. Effektvurdering

Åbent punkt

5 Afrapportering af projekt Innovation og talentudvikling i Campus Bornholms erhvervsuddannelser

24.00.00039-0153

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	5	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum til efterretning

Resumé

På mødet den 11. maj 2015, besluttede Vækstforum at indstille til Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, at et tilskud på 664.250 kr. fra de regionale udviklingsmidler skulle godkendes til projekt Innovation og Talentudvikling på Campus Bornholm. Projektet begyndte den 1. juni 2015 og løb til den 31. juli 2016. Den 11. november 2016 modtog sekretariatet projektets afrapportering og revisorpåtegnede regnskab, og det vurderes, at projektet er forløbet tilfredsstillende. Projektet skal ses som et forprojekt til Socialfondsansøgningen Bedre Erhvervsuddannelser, der forelægges på dagens møde.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum tager afrapporteringen til efterretning.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 5:

Afrapporteringen blev taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Formålet med projektet var at gøre skolens erhvervsuddannelser mere attraktive for nuværende og kommende elever. Dette skulle ske ved at udvikle nye og spændende aktiviteter for eleverne og højne det faglige niveau blandt undervisere og elever. De planlagte aktiviteter skulle bidrage til at flere på sigt fuldførte deres uddannelse, og dermed sikre at erhvervslivets øgede efterspørgsel på faglært arbejdskraft blev imødekommet.

Projektet har fokuseret på tre hovedaktiviteter:

- 1) Talentudvikling og forberedelse til DM i Skills blandt skolens erhvervsskoleelever.
- 2) Kompetenceudviklingsforløb i form af studieture til innovative og entreprenante miljøer, institutioner, virksomheder og producenter for undervisere og enkelte elevgrupper.
- 3) Udvikling af innovative workshops, som skal introducere og stimulere "det innovative mindset" som en del af kulturen på Campus Bornholm.

Forventede resultater af projektet

Resultatet efter afsluttet projekt vil være et højere fagligt niveau på erhvervsuddannelserne. Et resultat, der vil være med til at gøre det mere attraktivt at søge ind på en erhvervsuddannelse.

Projektet forventes desuden at bidrage til opnåelse af Campus målsætning på talentudviklingsområdet om at skolen skal være i en DM-finale indenfor 3 år og være Danmarks mester inden for 5 år.

Hvad er der kommet ud af projektet?

Der blev i juni 2016 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt skolens erhvervsuddannelseselever, der viste:

- at eleverne i bred udstrækning har arbejdet med innovation og nytænkning i undervisningen, men at der er rum for at der arbejdes endnu mere aktivt med at få nye ideer og være kreative på erhvervsuddannelserne.
- at størstedelen af eleverne oplever, at de faglige krav er tilpasset. Men besvarelserne peger samtidig på, at der er behov for en yderligere indsats for at imødekomme de fagligt stærke elever (ca. en femtedel), som efterspørger øgede udfordringer og endnu mere fokus på talentudvikling.
- at brugen af eksterne undervisere i undervisningen har været positiv.
- at anden aktivitet end almindelig undervisning, som f.eks. virksomhedsbesøg, studierejser og innovationsworkshops har været meget givende for eleverne, hvor de har øget deres viden, fået afklaring omkring deres uddannelse, skabt bedre forhold eleverne i mellem og elever-lærere i mellem.
- at kendskabet til DM i Skills og talentarbejdet er meget stort blandt eleverne. Men at der er behov for at fokusere på hvordan eleverne i højere grad udfordres og opfordres til at deltage aktivt i f.eks. DM i Skills.
- at de innovative workshops og brugen af Gaarden i forbindelse med undervisningen har været meget givende og inspirerende, og at det er motiverende at blive taget ud af de vante undervisningsrammer.
- at Innovationsværkstedet er kendt blandt eleverne, men at der er plads til at brede kendskabet yderligere ud. Innovationsværkstedet har ifølge eleverne givet dem et frirum til bl.a. at gøre projekter færdige, arbejde på deres grundforløbsprøver og skabe nye projekter, hvilket motiverer eleverne. Eleverne ønsker, at Innovationsværkstedet skaber endnu mere rum til, at de kan udfolde deres ideer og kreativitet i endnu højere grad end det har været tilfældet i projektperioden.

De innovative workshops har, som det var ønsket fra projektets start, vist sig at motivere elevernes innovative "mindset", og undervisningsforløbene har øget elevernes engagement med hensyn til at tilegne sig ny viden og har højnet det faglige niveau.

Brugen af Gaarden har været med til, at eleverne bl.a. fik mulighed for at skabe et cafémiljø, så Gaarden dermed er med til at skabe et udstillingsvindue for uddannelsen, hvilket på sigt kan påvirke optagetallene på uddannelsen.

Talentarbejdet og forberedelse til DM i Skills blandt skolens erhvervsuddannelseselever har været med til at motivere og højne det faglige niveau på uddannelserne. Flere elever end tidligere har deltaget i Skills, og interessen er stigende blandt eleverne. Og der er fokus på at udbrede Skills til flere uddannelser, hvilket er med til at hæve det faglige niveau på skolens erhvervsuddannelser.

Aktiviteterne, som blev afprøvet i løbet af projektet i mindre skala, den oparbejdede viden og de erfaringer, som projektet har bidraget med, skal udmunde i etableringen af et lokalt åbent innovationscenter. Aktiviteterne og de gode erfaringer vil nu søges videreudviklet i regi af Socialfondsprojektet "Bedre erhvervsuddannelser", der er på dagsordenen til dagens møde.

Der kan ikke udledes kvantificerbare resultater af det etårige forsøgsprojekt, men Campus Bornholm vurderer, ud fra forprojektets resultater, at de afprøvede aktiviteter bidrager til at gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive og på sigt kan være medvirkende til at tiltrække og fastholde flere elever. Der er derfor skitseret kvantitative mål for Socialfondsansøgningen "Bedre erhvervsuddannelser".

Økonomiske konsekvenser

Der har været et mindre forbrug på konsulentydelse, materiale og anskaffelse. Der har til gengæld været et merforbrug på studieture grundet øget elevdeltagelse. Der er gennemført en række kommunikationsaktiviteter og udarbejdet infomateriale, der ikke indgår i projektregnskabet. Dette har samlet set ført til, at der har været et mindre forbrug på de regionale udviklingsmidler på 74.665 kr.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Afrapportering af Innovation og talentudvikling i Campus Bornholms Erhvervsuddannelser

Åbent punkt

6 Evaluering af projekt Lokal afsætning af lokalt producerede fødevarer

24.00.00Ø39-0143

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	6	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum til efterretning

Resumé

Projekt Lokal afsætning af lokalt producerede fødevarer (01.10.2014-29.02.2016) er blevet evalueret af Cowi/Damvad. Bornholms Vækstforum har støttet projektet med i alt 690.000 kr. fra de regionale udviklingsmidler.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum tager evaluering af projekt Lokal afsætning af lokalt producerede fødevarer til efterretning.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 6:

Evalueringen blev taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Cowi evalueringer foretages efter en fast skabelon og baseres på et evalueringsdesign, som tilrettes til det enkelte projekt ved projektstart. Cowi foretager ved projektets afslutning en vurdering af projektets implementering, målopfyldelse og effektvurdering. Dette vurderes primært på projektets egne afrapporteringer, fokusgruppeinterviews, interview af projektledelsen og en survey blandt deltagere og/eller interessenter i projektet. På den baggrund udarbejdes en rapport, hvor evt. forbedringspotentialer og læringer også fremhæves.

Formål med projektet

Projektets formål var tredelt:

- at undersøge, hvordan en lokal offentlig enhed som Bornholms Regionskommune, indenfor rammerne af EU, kan finde en model, der muliggør, at kommunen kan aftage produkter, og dermed være "hjemmemarked" for en spirende lokal produktion af højkvalitetsfødevarer, med den positive følgevirkning, at CO₂-udslippet fra transporten af varer reduceres.
- at undersøge hvilke konkrete parametre, der kan indgå i prissætningen af lokale varer, så en lokal produktion kan konkurrere med de store produktionslande (en bæredygtig markedspris)

- at udarbejde en model for aftaler mellem producenter og leverandører, der tilgodeser både behovet for pris, afsætningssikkerhed og leveringssikkerhed.

Til indfrielse af projektets formål var formuleret tre delmål:

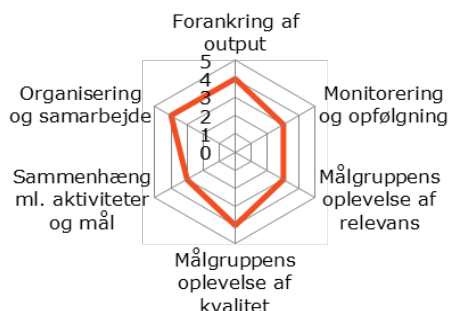
1. at afdække råderummet og betingelserne for en offentlig myndigheds indgåelse af leveringsaftaler om lokale varer indenfor rammerne af EU's 2020-strategi og samhørighedspolitikken.
2. at afdække potentialet og forudsætningerne for at indfri målsætningen om 40 pct. lokalt producerede fødevarer i den kommunale madproduktion.
3. at fremkomme med konkrete anbefalinger til hvilke specifikke varetyper, der med blik for et reduceret CO-2 udslip, forsyningssikkerhed, kvalitet, mængde, pris, lagerkapacitet vi kunne afsættes lokalt.

Projekter tog udgangspunkt i et lokalpolitisk ønske om, at en øget andel af de kommunalt anvendte fødevarer skal være produceret lokalt. Projektet bygger oven på et projekt, der arbejdede mod 60% økologi i de kommunale køkkener. Begge projekter blev iværksat som led i Bornholms Udviklingsstrategi, visionen om Bright Green Island og erhvervsudviklingsstrategien "Vilje til Vækst", hvor lokalt producerede fødevarer er katalysator for lokal vækst.

Samarbejdet

Regionskommunen var projektejer og de væsentligste samarbejdspartnere i projektet var: Bornholms Landbrug, Gourmet Bornholm – en del af regional madkultur, Københavns Madhus, Madkulturen og Kløge Fødevareindkøb. Gennem en tæt inddragelse af især både landbruget og foreningen Gourmet Bornholm, var det projektledelsens ambition, at sætte gang i en proces, der kunne fortsættes efter projektets afslutning.

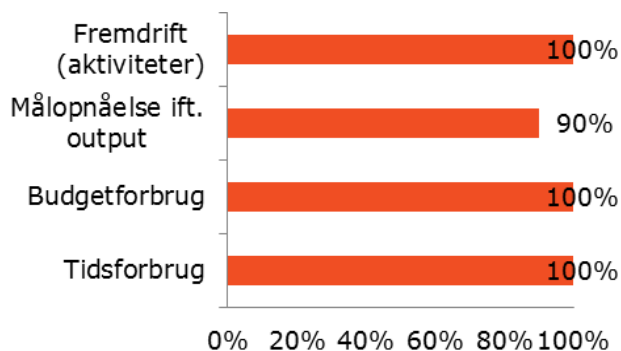
Implementering

Cowi vurderer et projekt på seks faste evalueringsparametre. Figuren ovenfor viser, hvordan projekt Lokal afsætning af lokalt producerede fødevarer scorer på disse parametre.

Evaluators konklusion er, at projektet har været drevet professionelt og med de ønskede effekter for øje. Gennem tæt inddragelse af målgruppen, har projektet haft en høj grad af forankring hos de relevante aktører, hvilket har sikret en stor succesrate i forhold til gennemførelse af aktiviteter og output. Evaluator konkluderer at man i projektet har oplevet udfordringer i forbindelse med kommunikation mellem forskellige faggrupper, og at dette har givet anledning til misforståelser. Misforståelserne er dog overkommet gennem tæt samarbejde og uformel kommunikation.

Målopfyldelse

Projektet har opnået fuld målopfyldelse. Alle planlagte aktiviteter er gennemført og samtlige outputmål er indfriet, i det omfang at de viste sig mulige i forhold til den tilgængelige viden på området. Budgettet er brugt fuldt ud efter en mindre justering nedad. Alle aktiviteter er gennemført inden for tidsrammen

Effektvurdering

Øget andel lokalt producerede varer	Delvis indfriet
Bedre betingelser for selvforsyning	Indfriet
Øget beskæftigelse i fødevarersektor	Indfriet

Projektet har igangsat en række nye tiltag og projekter som betyder, at projektet har opnået en stor effekt efter afslutningen. Det er evaluators vurdering, at projektet – også udover de direkte effekter - har haft et bredt impact på Bornholms erhvervsudviklingsstrategi ift. økologi, bæredygtighed og vækst blandt de lokale fødevarerproducenter.

Anbefalinger og læring

Med baggrund i evalueringen peger evaluator peger på 4 anbefalinger og læringspunkter:

Læringspunkt 1: Forventningsafstemning mellem interessenter er vigtig

Flere af de deltagende landmænd have en forventning om, at klare aftaler mellem landmænd og kommunen kunne etableres, samt at kommunen kunne bidrage med fx billig arbejdskraft. Nogle af disse forventninger var ikke mulige at indfri inden for projektets ramme. Fremtidige projekter kan med fordel arbejde endnu mere proaktivt med at sikre en klar forventningsafstemning omkring formålet fra begyndelsen.

Læringspunkt 2: Kommunikation mellem forskellige faggrupper er svær og kræver meget tid.

De forskellige faggrupper, som har været involveret i projektet, har haft svært ved at kommunikere klart med hinanden og har af og til manglet forståelse for hinandens udgangspunkt. Fremtidige projekter kan med fordel sætte ressourcer og tid af til at sætte sig ind i de andre faggruppers situation.

Læringspunkt 3: Nedfældelse af aftaler er vigtig, da det modvirker misforståelser.

Ifølge evaluatoren er det vigtigt, at aftaler skrives ned for at formalisere samarbejdet. I et projekt hvor mange kender hinanden personligt er der en fare for, at aftaler bliver for indforståede og uklare. Aftaler bør skriftliggøres.

Læringspunkt 4: Det er vigtigt at sikre sig, at eksterne partnere har de efterspurgte kompetencer.

Erfaringen fra projektet viser, at det er vigtigt at sikre sig, at den eksterne assistance, man har behov for i projekter, også kan levere det forventede. Det var forventningen, at man kunne tilkøbe eksterne konsulentytelser hos Kløge Fødevarerindkøb, i form af viden om beregning af en bæredygtig pris på fødevarer. Det viste sig, at Kløge Fødevarerindkøb ikke havde den nødvendige viden og derfor ikke kunne levere den forventede ydelse. Dette forhold var medvirkende til, at en central del af projektets outputs ikke kunne realiseres. Det er vigtigt at have klart formulerede forventninger til ydelsen, som skal leveres, og det skal sikres, at den eksterne partner rent faktisk kan levere det aftale.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Slutevaluering - Lokal afsætning af Lokale Fødevarer nov. 2016

Åbent punkt

7 Status på forbrug af EU-midler og regionale udviklingsmidler

00.03.00G00-0065

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	7	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum indstiller
Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget beslutter

Resumé

Med det formål at følge forbruget af strukturfondsmidler (Regionalfonden og Socialfonden) og de regionale udviklingsmidler informeres Bornholms Vækstforum løbende om status.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Bornholms Vækstforum tager status på forbrug af midler til efterretning,
- at Bornholms Vækstforum foreløbig ophæver det midlertidige stop for ansøgninger til de frie midler, men genovervejer et evt. nyt ansøgningsstop på mødet i maj,
- at det indstilles til Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, at de beskedne restmidler under Uddannelsespuljen overføres til de frie midler

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 7:

Status på forbrug af midler blev taget til efterretning og Vækstforum beslutter foreløbigt at ophæve det midlertidige stop for ansøgninger til de frie midler, men genovervejer et evt. ansøgningsstop på mødet i maj 2017.

Vækstforum indstiller til Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, at de resterende midler i Uddannelsespuljen overføres til puljen af frie midler. Dette for at sikre optimal udnyttelse af de knappe ressourcer i Uddannelsespuljen.

Sagsfremstilling

Regional- og Socialfonden 2014-2020 (strukturfondsmidlerne)

I perioden 2014-2020 har Bornholms Vækstforum ca. 36,2 mio. kr. til rådighed under Regionalfonden og ca. 37,8 mio. kr. til rådighed under Socialfonden.

Til dagens møde foreligger 1 ansøgning til Regionalfonden, projekt "MiWire", og 1 ansøgning til Socialfonden, projekt "Bedre erhvervsuddannelser".

	Til rådighed 2014-2020	Indstillet på dagens møde	Til rådighed 2014-2020, hvis ansøgninger imødekommes
Regionalfonden	23.670.639 kr.	2.296.702 kr.	21.373.937 kr.
Socialfonden	26.135.761 kr.	7.574.654 kr.	18.561.107 kr.

Regionale Udviklingsmidler

Uddannelsespuljen

I forbindelse med socialfondsansøgningen "Bedre erhvervsuddannelser" er der ansøgt om 3.268.740 kr. i medfinansiering fra uddannelsespuljen under de regionale udviklingsmidler.

Indstillet på dagens møde	2017	2018	2019	2020
Bedre erhvervsuddannelser	550.000	958.753	891.247	868.740
Til rådighed efter tilskud	1.089.819	460.066	97.819	258.079

Note:

Tabellen skal læses sådan, at hvert år afsluttes med "Til rådighed efter tilskud". Dette beløb flyttes til året efter. Altså tallet vedr. 2017 indregnes i tallet for 2018. Beløbet for 2020 er beløbet, der ikke bliver brugt i perioden. Dog under forudsætning af, at der ikke ændres i tilskuddene undervejs.

De frie midler og Kulturpuljen

Der foreligger ingen ansøgninger til hverken de frie midler eller Kulturpuljen på dagens møde, hvorfor der er flg. beløb til rådighed i 2017:

	2017	2018	2019	2020
Frie midler	326.195	333.032	2.094.405	5.443.817
Kulturpuljen	291.333	805.833	1.320.333	1.834.833

Note:

Tabellen skal læses sådan, at hvert år afsluttes med "Til rådighed efter tilskud". Dette beløb flyttes til året efter. Altså tallet vedr. 2017 indregnes i tallet for 2018. Beløbet for 2020 er beløbet, der ikke bliver brugt i perioden. Dog under forudsætning af, at der ikke ændres i tilskuddene undervejs.

Der blev på sidste møde vedtaget et midlertidigt stop for ansøgninger til Uddannelsespuljen, da man afventede endeligt medfinansieringsbehov til projekt "Bedre erhvervsuddannelser", der forelægges på dagens møde. Såfremt projekt "Bedre erhvervsuddannelser" bevilges, er der kun 258.079 kr. til rådighed under Uddannelsespuljen i perioden 2017 – 2020, hvorfor sekretariatet anbefaler, at de beskedne restmidler – for at sikre udnyttelsen – overføres til puljen af frie midler. Såfremt beløbet overføres, udgør rådighedsbeløbet i 2017 under de frie midler 584.274 kr. mod tidligere 326.195 kr.

Af de frie midler er der 5,4 mio. kr. tilbage for perioden 2017 – 2020. Sekretariatet anbefaler, at det midlertidige ansøgningsstop ophæves, men at forbruget overvåges nøje, og at Vækstforum genovervejer et eventuelt nyt ansøgningsstop på mødet i maj.

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Oversigt Vækstforums puljer og projekter pr. 20-11-2017

Åbent punkt

8 Ansøgning om Regionalfondstilskud til projekt MiWire

00.03.04Ø39-0221

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	8	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum indstiller
Erhvervsstyrelsen beslutter

Resumé

MiWire, v/David Fleischer, ansøger om et regionalfondstilskud på 2.296.702,44 kr. til produktudvikling af MiWire - en lille, handy, indkapslet antenne med indbygget modem og Wi-Fi router, som brugerne kan tilkoble til deres smart phone, smart TV og Pc'er og dermed få adgang til internettet. Antennen er retningsbestemt, og peger automatisk på den mast i teleoperatørens netværk, den er koblet på. Derfor øges den effektive datahastighed fire gange sammenlignet med modems uden retningsbestemt antenne. Løsningen er et alternativ til dyre fibernet forbindelser, dårligt 4G-bredbånd og manuelt indstillede retningsbestemte antenner.

Når udviklingen af prototypen er færdig, skal der – uden for dette projekt - etableres en produktionsenhed i samarbejde med Ole Almeborg A/S i Hasle, hvorfra MiWire kan markedsføres og sælges internationalt.

Borean Innovation A/S yder på vegne af Styrelsen for Forskning og Innovation indskud og lån til virksomheden og medfinansierer produktudviklingsprocessen. En række private investorer bidrager til virksomhedens realisering, ligesom der vil der blive søgt om lån i Bornholms Erhvervsfond til etablering af produktionen.

Projektperioden er 2. januar 2017 – 31. december 2017.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at ansøgningen indstilles til et regionalfondstilskud på 2.296.702,44 kr.,
- at projektets effektkæde godkendes,
- at projektet slutevalueres på linje med andre produktudviklingsprojekter.

Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 8:

Vækstforum indstiller, at der indhentes supplerende oplysninger til sagen, på hvilken baggrund sekretariatet vil gennemføre en skriftlig høring til Vækstforum genbehandling af ansøgningen.

Vækstforum ønsker supplerende oplysninger i relation til nedenstående tre forhold:

- Fremvisning af en forretningsmodel, der præciserer markeds- og konkurrenceforhold.
- Klargøring af, hvorvidt der er gennemført en teknologisk vurdering, herunder hvordan Styrelsen for Forskning og Innovation er involveret i projektet.
- Klargøring af, hvordan Bornholm er involveret i projektet og hvordan projektet forventes at tilføre merværdi og øge beskæftigelsen på Bornholm.

Sagsfremstilling

Produktet

MiWire antennen har en radius på 30 cm og en højde på 8 cm. Salgspriser forventes at være 2.000 kr. dalende til 1.600 kr. over 4 år.

MiWire er meget velegnet til områder med dårlig dækning. MiWire kan derfor med fordel anvendes i lystbåde, i campingvogne, i sommerhuse og i naturen, men kan også installeres permanent og vil mange steder være et godt alternativ til fastnet.

MiWire er designet til at stå udenfor og kan modstå regn og fugt. Det indbyggede batteri er tilstrækkeligt til 8 timers drift. og via en standard POE adapter kan enheden også køre på ekstern strømforsyning til 220V via et Ethernet kabel. Samme kabel kan anvendes til at forbinde en ekstern Wi-Fi antenne i de tilfælde, hvor man opholder sig langt fra MiWire eller sidder indendørs.

Patentansøgning på koncept og design er indleveret 21. juni 2016. Derefter har der været tæt dialog med mobiloperatørerne, som udviser stor interesse. Telia og Hi3G har vist stor interesse i at sælge, markedsføre og anvende MiWire som teknisk løsning.

Projektets indhold

Projektet er et udviklingsforløb, der indeholder hardware- og softwareudvikling, der involverer interne medarbejdere og eksterne konsulenter.

Undervejs vil der blive gennemført to brugertests, der involverer udvalgte brugere. Første test vil fokusere på anvendelighed og fejlfinding, og anden test vil fokusere på brugervenlighed og i hvor høj grad brugerne finder, at produktet lever op til forventningerne sammenholdt med alternative produkter/løsninger.

Projektets hovedaktiviteter:

- Specifikationer, design, udvikling og færdiggørelse af prototype
- Test af håndbygget prototype
- Tilretning af prototype ud fra testresultater og godkendelser
- Sluttest af tilrettet prototype

Projektets effekter

Ansøger forventer, at produktet har et stort salgspotentiale i hele Europa og i USA, og at der på sigt vil være yderligere muligheder for salg på andre markeder i verden samt et marked for professionelle løsninger, f.eks. til transportbranchen.

Forventet omsætning:

2017: DKK 5.000.000;
2018: DKK 13.296.000;
2019: DKK 60.133.000;
2020: DKK 95.175.000;
2021: DKK 167.955.000

Estimeret jobskabelse:

2017: 0,3 mand
2018: 1 mand
2019: 5 mand
2020: 7 mand
2021: 14 mand

Ansøger forventer, at organisationen i 2021 vil bestå af:

2 i service, 4 i udvikling, 8 i salg og marketing og 4 i ledelse og administration.

Vurdering

Projektet vurderes at være støtteberettiget under Regionalfondens Prioritet 1a) Styrket innovation i SMV'er, da formålet er at udvikle et produkt, der er nyt for virksomheden og markedet, ved hjælp af viden fra eksterne konsulenter, og da prioritetens mål er at skabe nye innovative virksomheder.

Projektet er også i tråd med erhvervsudviklingsstrategiens og handlingsplanens målsætning om at skabe vækst gennem at understøtte udviklingen af nye produkter og løsninger med et kommercielt sigte.

Der er tale om udvikling af et produkt, der baseret på de data og ekspertudtalelser, ansøgers har indhentet, har et meget stort salgspotentiale.

Produktet kan også især komme yderområder til gode, der ofte er præget af dårlig datadækning og langsomme hastigheder.

Med den efterfølgende etablering af en produktion hos Ole Almeborg A/S i Hasle, vurderes projektet at kunne skabe betydelig omsætning og øget beskæftigelse.

Økonomiske konsekvenser

Projektets støtteberettigede udgifter er budgetteret til:

	975.240,00 kr.
Projektarbejde, faktisk løn	
Ekstern konsulentbistand	3.300.000,00 kr.
Revision	50.000,00 kr.
18% udokumenterede udgifter	778.543,20 kr.
I alt	5.103.783,20 kr.

Projektet søges finansieret således:

	2.296.702,44 kr.
Regionalfonden	
Kontante statslige tilskud (Borean Innovation)	1.831.840,76 kr.
Egenfinansiering i timer	975.240 kr.
I alt	5.103.783,20 kr.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Ansøgning
2. Effektkæde

Åbent punkt

9 Ansøgning om Socialfondstilskud til projekt Bedre erhvervsuddannelser

00.03.04Ø39-0222

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	9	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum indstiller
Erhvervsstyrelsen beslutter

Resumé

Campus Bornholm ansøger om et Socialfondstilskud på 7.574.654,36 kr. og et tilskud fra de regionale udviklingsmidler på 3.268.740 kr. til projekt "Bedre erhvervsuddannelser". Formålet med projektet er at højne kvaliteten af erhvervsuddannelserne og dermed motivere flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse, fastholde flere i uddannelse og sikre, at flere elever gennemfører den påbegyndte uddannelse. Projektet bygger på de gode erfaringer Campus Bornholm har fra pilotprojektet "Innovation og talentudvikling i Campus Bornholms erhvervsuddannelser".

Projektperioden er 1. april 2017 – 31. december 2020.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum drøfter projektets effektkæde,
- at ansøgningen om et Socialfondstilskud på 7.574.654,36 indstilles til godkendelse i Erhvervsstyrelsen,
- at anmodningen om medfinansiering på 3.268.740 kr. indstilles til godkendelse i Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget,
- at projektet midtvejsevalueres,
- at det beslutes, at ansøger en gang årligt afrapporterer projektets fremdrift på Vækstforums møde i slutningen af året.
- at der nedsættes et advisory board for projektet, bestående af projektets interessenter.

Bornholms Vækstforum, 20. februar 2017, pkt. 9:

Anbefales, med en forventning til, at ansøger:

- Sikrer en bred repræsentation fra aftagersiden i det Advisory Board, som nedsættes.
- Supplerer de nuværende absolutte, kvantitative effekttal med procentvise, relative mål og at disse mål kommunikeres tydeligt.
- Kommunikerer, at Innovationscenteret også udenfor åbningstid kan benyttes af eksterne, som "Åbent innovationsværksted" og at diverse maskiner i centeret vil være stillet til rådighed under opsyn.

Videresendes til Erhvervsstyrelsen til godkendelse.
Direktør Mads Kofoed deltog ikke i behandlingen af punktet.

Sagsfremstilling

Projektets indhold

Formålet med projektet er at motivere flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse, fastholde flere i uddannelserne og sikre, at flere elever gennemfører den påbegyndte uddannelse. Dette skal ske gennem at yde målrettet vejledning før og i uddannelsen, øge elevernes innovationskompetencer, styrke og videreudvikle talentforløb og gentænke praktikforløb.

Indsætterne vil tilsammen styrke og øge attraktiviteten af erhvervsuddannelserne, lette overgangen fra grundskole til erhvervsuddannelse, højne det faglige niveau og øge samarbejdet med erhvervslivet. Det er desuden med til at skabe flere praktikpladser, og der er øget fokus på at sikre, at fremtidens faglærte imødekommer erhvervslivets behov for arbejdskraft med øgede kompetencer på højt niveau, bl.a. inden for innovation.

Den fysiske ramme for projektet er innovationscenteret, som etableres på Campus Bornholm i forbindelse med den fysiske sammenlægning af Campus Bornholms uddannelser.

Innovationscenteret er inspireret af bl.a. Aalto Design Factory, FabLab og Makerspaces - miljøer hvor innovation, entreprenørskab, research, digitalisering, teknologi og iværksætterier er omdrejningspunkter. Innovationscenteret skal være et kreativt værksted, hvor elever, lærere og virksomheder mødes, hvor der bliver tænkt, udviklet, eksperimenteret, afprøvet og realiseret nye ideer. Innovationscenteret vil både fungere som undervisningsfacilitet i løbet af skoledagen, og spille en vigtig rolle efter skoletid, som Åbent Værksted. Centeret vil være tilgængeligt for alle, som har lyst til at bygge, skabe, lege, udvikle og konstruere i fællesskab med andre.

Øens virksomheder spiller en meget central rolle i projektet. Der er derfor et øget fokus på at sikre et bedre og bredere samarbejde med virksomhederne, da deres deltagelse i projektet er medvirkende til at sikre, at kvaliteten af erhvervsuddannelserne øges. Et mere velfungerende samarbejde i mellem erhvervsliv, skole og elever vil være medvirkende til at skabe flere praktikpladser, et godt netværk og på sigt flere faglærte, som både vil komme elever og erhvervsliv til gode.

Projektet består af følgende delelementer:

1. Målrettet vejledning før uddannelsen

Med henblik på at øge antallet af ansøgere ydes en målrettet vejledning af unge, som vil påbegynde en erhvervsuddannelse, så de unge får hjælp til at træffe det rigtige karrierevalg, og gennemførelse af særlige forløb, som letter overgangen fra folkeskole til erhvervsuddannelse. Ved at øge optaget på erhvervsuddannelserne vil man samtidig søge at mindske antallet af de unge, der gennemfører men ikke udnytter en gymnasial uddannelse til at videreudanne sig.

Elevambassadørkorps

Udvalgte elever, der selv er i gang med en erhvervsuddannelse, bliver klædt på til at formidle det gode budskab om erhvervsuddannelser under diverse arrangementer for at sikre en mere vedkommende og målrettet information.

Mor møder mester

Forældre har en stor indflydelse på deres børns valg af uddannelse. Denne form for arrangement, hvor kommende elever og deres forældre bliver meget klogere på, hvad en

erhvervsuddannelse går ud på, har tidligere været anvendt inden for tømreruddannelsen og vil nu blive udbredt til alle erhvervsuddannelser. Her kan unge og forældre samtidig få en snak med både elevambassadørkorps og bornholmske virksomheder, som har brug for faglært arbejdskraft.

Integration via erhvervsuddannelserne

For at imødekomme efterspørgslen på faglært arbejdskraft vil der i projektet blive udviklet og gennemført forløb målrettet udenlandske kursister fra Sprogcentret i regi af innovationscentret med henblik på at vække denne gruppes interesse for erhvervsuddannelserne. De udvalgte kursister vil være mellem 18 og 30 år og med ca. 10 års skolegang og sproglige og faglige kompetencer til på sigt at kunne imødekomme adgangskravene til erhvervsuddannelserne. Undervisere fra Sprogcentret, relevante mentorer og sagsbehandlere vil sikre den nødvendige støtte i forløbet, ligesom eleverne vil blive tilknyttet en mentor ved opstart på en uddannelse for at forhindre frafald. Intentionen om, at flygtninge og indvandrere skal bibringes de kompetencer, der efterspørges på arbejdsmarkedet er helt i tråd med BRK's mål om integration (Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget, Integration, Mål for 2017, Bornholms Regionskommune).

2. Målrettet vejledning i uddannelsen

Der ydes en målrettet vejledning af unge, som er i gang med en erhvervsuddannelse, så frafald undgås.

Håndholdt vejledning

En mentor følger frafaldstruede elever til innovationscentret og deltager sammen med eleven i aktiviteter, der foregår uden for undervisningstid. Her har eleven adgang til lektiehjælp, mentorstøtte og fagligt og socialt netværk i form af øvrige elever på tværs af uddannelsesskel.

Mentor på elevens hjemmebane

I Innovationscentret skabes nogle uformelle rammer, hvor mentor kan lære eleven at kende på elevens hjemmebane uden for de fastsatte rammer for vejledning. Mentoren vil sammen med faglærere medvirke til, at elevens motivation genfindes, læring og udvikling accelereres, og talentet kan foldes ud.

3. Øge elevernes innovationskompetencer

Innovative forløb

Hvor innovation og teknologi indgår i undervisningsbekendtgørelsen, gennemføres innovative forløb med fokus på innovation og iværksætteri i praksis. I samarbejde med iværksættere og erhvervsliv skabes virkelighedsnære opgaver, hvor eleverne løser konkrete problemstillinger. Forløbene påtænkes udbredt til andre elevgrupper, bl.a. elever fra Sprogcentret, og elementer af forløbene påtænkes anvendt i brobygningsforløb med grundskoleelever.

Innovative praksisfællesskaber

Uden for undervisningstiden vil der også være aktiviteter på innovationsværkstedet, hvor der er undervisere og mentorer til stede. Der vil blive afholdt workshops og tema-eftermiddage om innovation med inspiration fra virksomheder og eksterne oplægsholdere. Innovationscentret vil give eleverne mulighed for at lave større projekter, end det der er muligt inden for normal undervisningstid, hvorved elevernes løftes fagligt. Virksomhederne kan her samarbejde med elever omkring udvikling af projekter og produkter. Aktiviteterne vil desuden bidrage til at skabe innovative praksisfællesskaber mellem elever fra forskellige uddannelser og på forskellige niveauer. Centret kan også uden for normal åbningstid benyttes af eksterne som "Åbent innovationsværksted", hvor der er 3D printer, CNC maskiner til stede og adgang til den samlede maskinpark på håndværkerafdelingen, som stilles til rådighed under opsyn.

4. Styrke og videreudvikle talentforløb

Talentudviklingen, der er vigtig for erhvervsuddannelsernes renommé og er et middel til at tiltrække og fastholde elever, vil blive styrket og videreudviklet i regi af innovationscentret. Pædagogisk didaktiske metoder vil blive inddraget til talentspotting og -pleje på grund- og hovedforløb, herunder niveaudeling, så talentelever og ordinære elever arbejder sammen på forskellige niveauer. De talentfulde elever kan motivere og højne det faglige niveau hos de mindre talentfulde elever.

Samarbejde med erhvervslivet

Der arbejdes med talentfremmende, virksomhedsnære innovationsforløb af 4 ugers varighed i samarbejde med virksomhederne inden for de fag, hvor Campus Bornholm har hovedforløb.

Projekt møbeldesign

Der gennemføres i øjeblikket et projekt i et samarbejde mellem en ung møbeldesigner og en udvalgt gruppe af talentfulde elever fra Produktion og Udvikling. Eleverne har til opgave at fremstille komplicerede protyper af møbeldesignerens designmøbler, der efterfølgende fremvises på internationale møbelmesser. Møbeldesigneren holder desuden oplæg og workshops for eleverne om design og iværksætteri.

Der vil blive gennemført flere lignende projekter med elever og eksterne aktører for at øge udfordringer, faglighed og kompetenceniveau.

Skills træningscenter

Træning og aktiviteter i relation til DM i Skills vil fremadrettet finde sted i innovationscentret til almindelig inspiration for centrets brugere. Et tæt samarbejde mellem uddannelse og erhverv er en forudsætning for at målrette kompetenceudviklingen til arbejdsmarkedets behov. Et højere fagligt niveau blandt eleverne gør det endvidere mere attraktivt at udbyde praktikpladser og tage lærlinge.

5. Gentænkning af praktikforløb

Disse aktiviteter understøtter anbefalingerne i rapporten "Flere praktikpladser på Bornholm, der er udarbejdet i et samarbejde mellem brancheforeninger, uddannelsesinstitutioner, virksomheder, studievejledere, BCB og BRK. Rapporten påpeger bl.a. nødvendigheden af en øget indsats over for potentielle elever for at øge optaget på erhvervsuddannelserne. Desuden påpeges behovet for øget information, kommunikation og administrativ hjælp til virksomhederne omkring oprettelse af praktikpladser.

Campus Bornholm vil derfor:

- Øge kommunikationsindsatsen over for virksomheder for at informere om muligheder og omfang af administrativ hjælp til oprettelse af praktikaftaler.
- Udvikle nye, fleksible praktikordninger, der motiverer virksomhederne til at indgå flere praktikaftaler med henblik på forbedrede praktikmuligheder for flere elever.
- Udvikle supplerende undervisningsforløb for elever på grundtrin 2 for at sikre, at eleverne er bedre rustet til ansøgningsprocessen, og opbygge elevkatalog/database med CV på alle praktikpladssøgende elever, der fremsendes til øens virksomheder.
- Øge informationen om og højne niveauet i skolepraktikforløbene i regi af innovationscentret som virksomhed, så skolepraktikken ses som et godt alternativ til virksomhedspraktik, og øge fokus på mentorindsatsen for denne gruppe.

Projektets outputs

- Det kvalificerede uddannelsesvalg sikres ved hjælp af målrettet vejledning før og i uddannelsen.
- Øget faglighed på erhvervsuddannelserne: Øgede innovationskompetencer gennem ekstraordinære innovative forløb, workshops og temamøder. Øget faglighed gennem målrettet og øget fokus på at styrke og videreudvikle talentforløb.
- Forbedrede praktikmuligheder gennem samarbejde med virksomhederne for opretholdelse af praktikpladser, etablering af fleksible praktikforløb samt gennem udvikling af alternativt skolepraktikforløb.
- Styrket netværk og praksisfællesskaber gennem tættere samarbejde mellem erhvervsliv, erhvervsuddannelser og elever omkring projektets aktiviteter (der ligger foreløbig 13 deltagererklæringer fra Danish Crown, Metal Bornholm, Brdr. Anker, Victor Vask, PL Entreprise, Knudsker EI, Dansk Industri, HK, Center for Skole, Kultur og Fritid, Maskinmesterskolen, 3F Bornholm og UU Bornholm/Ungeporten).
- Antallet af talentelever, der søger mod erhvervsuddannelserne øges fra 19 til 38.

Projektets effekter

Øget søgning til erhvervsuddannelserne: +30 elever

Øget fastholdelse på erhvervsuddannelserne: +25 elever

Øget gennemførsel på erhvervsuddannelserne: +10 elever

Øget antal praktikpladser: +42 (25 virksomhedsaftaler, 17 skolepraktikaftaler)

Vurdering

Ansøgningen vurderes at være støtteberettiget under Socialfondens Prioritet 4.1.

Erhvervsuddannelser, da projektets formål er at sikre et større optag, en større gennemførselsrate og mindre frafald på erhvervsuddannelserne samt tilvejebringelse af flere praktikpladser.

Projektet adresserer hele paletten af virkemidler under dette indsatsområde, hvilket ses at være en styrke, da der kun er én aktør på området på Bornholm. Projektet omfatter således følgende elementer: Styrkelse af erhvervsuddannelsernes faglige niveau, kvalitet og attraktivitet, forbedring af arbejdsmarkedsrelevansen af uddannelserne og lettelse af overgangen fra skole til erhvervsuddannelse og fra erhvervsuddannelse til arbejdsmarked.

Samtlige virkemidler er taget i brug for at nå de skitserede mål: Vejledning før og i uddannelserne, mentorordninger, talentudviklingsforløb, deltagelse i konkurrencer, samarbejde med erhvervslivet om innovation og etablering af praktikordninger. For yderligere at styrke optaget på erhvervsuddannelserne er der i mindre målestok medtaget et element af integration i form af planlagte forløb for udvalgte elever fra Sprogcentret.

Projektet og dets virkemidler er baseret på gode erfaringer fra forprojektet "Innovation og talentudvikling i Campus Bornholms erhvervsuddannelser".

Sekretariatet vurderer, at projektet kan bidrage markant til at nå de skitserede mål for erhvervsuddannelserne og til at understøtte kvaliteten af og elevintegrationen i det nye samlede Campus Bornholm. Projektets virksomhedsnære tilgang og erhvervslivets vilje til at deltage i aktiviteterne og medfinansiere med midlerne fra Campus Bornholms Udviklingsfond understreger vigtigheden af projektet.

Såfremt projektet nyder fremme, vil medfinansieringen stort set tømme Uddannelsespuljen under de regionale udviklingsmidler, hvilket retfærdiggøres af projektets aktualitet, meget brede sigte og opbakning fra erhvervet.

Sekretariatet er af den opfattelse, at det ville være hensigtsmæssigt at nedsætte et advisory board for projektet, bestående af projektets interessenter, herunder særligt repræsentanter for erhvervslivet og brancheforeningerne, således at det tilsikres, at der løbende følges op på

projektets resultater, og at erhvervslivet kan se, at projektets aktiviteter er i tråd med erhvervslivets behov.

Økonomiske konsekvenser

Projektets støtteberettigede udgifter er budgetteret til:

Projektarbejde, faktisk løn	8.741.659,20 kr.
Ekstern konsulentbistand	900.000,00 kr.
Revision	167.077,00 kr.
Deltagerløn	3.575.000,00 kr.
18% udokumenterede udgifter	1.765.572,52 kr.
I alt	15.149.308,72 kr.

Projektet søges finansieret således:

Socialfonden	7.574.654,36 kr.
Deltagerfinansiering	3.575.000,00 kr.
Regionale udviklingsmidler	3.268.740,00 kr.
Kontant egenfinansiering	490.655,00 kr.
Egenfinansiering i timer	240.259,36 kr.
I alt	15.149.308,72 kr.

Campus Bornholm bidrager selv til projektet med en egenfinansiering. Denne egenfinansiering består dels i egenfinansiering af timer for sprogcentrets lærere formedelst 240.259,36 kr. Derudover medfinansieres der med 490.655 kr. i kontant medfinansiering. Disse midler kommer fra Campus Bornholms Udviklingsfond, der er stiftet af det bornholmske erhvervsliv. I og med at dette projekt understøtter samtlige formål for fonden, har fondens bestyrelse besluttet at ophæve fonden og allokere midlerne til projektet.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Ansøgning
2. Effektkæde

Åbent punkt

10 Bornholms Regionskommunes kontrakt med Cluster Excellence Denmark

24.10.06G01-0008

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	10	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum beslutter
Erhvervs- og beskæftigelsesudvalget til efterretning

Resumé

Cluster Excellence Denmark (CED) er en national supportfunktion for danske klynger og netværk, organiseret under Styrelsen for Forskning og Innovation. Supportfunktionen blev nedsat i august 2014, hvorfra Bornholms Regionskommune har været partner i samarbejdet og haft en plads i den centrale styregruppe. Styrelsen for Forskning og Innovation står overfor en evt. forlængelse af kontrakten med CED og beder derfor de 6 vækstfora om at beslutte, hvorvidt man ønsker en forlængelse af kontrakten og herunder en fortsat medfinansiering af samarbejdet – for Bornholms andel, svarende til 50.000 kr. årligt.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum stopper sit samarbejde med og finansieringen af Cluster Excellence Denmark.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 10:

Anbefales.

Videresendes til orientering i Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.

Sagsfremstilling

Cluster Excellence Denmark (CED) er en national supportfunktion for danske klynger og netværk, organiseret under Styrelsen for Forskning og Innovation. Supportfunktionen blev nedsat i august 2014, hvorfra Bornholms Regionskommune har været partner i samarbejdet.

Siden nedsættelsen af funktionen i 2014 har Bornholms Regionskommune haft en plads i henholdsvis styregruppen for CED og i det tværregionale Klyngeforum. Yderligere medlemmer af CEDs styregruppe er regionerne samt Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte under Uddannelses- og Forskningsministeriet. Disse aktører finansierer i fællesskab samarbejdet. Bornholms Regionskommune har siden 2014 bidraget med 50.000 kr. årligt fra de frie midler under de regionale udviklingsmidler til finansiering af funktionen.

Da den nuværende kontrakt mellem Forsknings- og Innovationsstyrelsen og CED udløber i september 2017, overvejer styrelsen netop nu en eventuel kontraktforlængelse med CED.

I den forbindelse har styrelsen bedt regionerne - og herunder Bornholms Regionskommune - om at tage stilling til, hvorvidt man ønsker at forlænge kontrakten med CED med endnu 2 år på samme finansielle vilkår som hidtil (50.000 kr. årligt).

Styrelsen forventer sagen forelagt i de 6 regionale vækstfora.

Om Cluster Excellence Denmark

Ambitionen for Cluster Excellence Denmark er overordnet set, at de danske klyngeorganisationer skal blive bedre til at løse deres primære opgaver over for virksomheder og viden institutioner som matchmaking, igangsættelse af innovative samarbejdsprojekter, understøtte virksomhedernes innovation, vækst, internationalisering samt at fungere som central brobygger i erhvervsfremme- og økosystemet såvel regionalt, nationalt som internationalt.

Rammerne for CEDs arbejde er fastlagt i den nationale Klyngestrategi 2.0.

Den primære målgruppe for CED er de væsentligste klyngesekretariater. Der er pt. 48 betydende klyngesekretariater, som kan trække på CED's services, som primært er koncentreret inden for tre kerneområder: kompetenceudvikling, professionalisering og internationalisering.

Til kompetenceudvikling af de danske klynger har siden opstart i 2014 været afholdt en række årlige events og aktiviteter målrettet de 48 klyngesekretariater, blandt andet en årlig Innovation Camp, Workshops og Cluster Labs.

Med det formål at professionalisere klyngerne er fokus på kvalitetsmærkning af klynger på tre niveauer: Guld, Sølv og Bronze, og CED står for sparring og klargøring af de danske klyngesekretariater til et guld, sølv, eller bronzecertificering.

Aktuelt har Danmark otte guldklynger, fem sølvklynger og mere end 20 bronzeklynger.

Bornholm har ingen klynger, der har opnået en certificering og der er pt. ingen bornholmske klyngesekretariater blandt de 48 "betydende klyngesekretariater", som er CEDs primære målgruppe.

I forhold til kerneområdet "Internationalisering" giver CED sparring til klynger omkring det strategiske arbejde med internationalisering. Også her er målgruppen de 48 certificerede klynger – hvorfor Bornholm ikke kan benytte sig af tilbuddet.

CED tilbyder sparring og videndeling mellem klyngerne og mellem klynger og andre aktører i erhvervs- og innovationsfremmesystemet.

Bornholm har endnu ikke deltaget i nogle af de arrangementer, som CED har afholdt. Regionskommunen har ved to anledninger ønsket at deltage i workshop/event, men er blevet afvist, da Bornholm ikke har en certificeret klynge, som er målgruppen for de to arrangementer.

CED har tilbudt Bornholm følgende aktiviteter, der vil kunne tilpasses de bornholmske klyngers behov:

- **Introkursus til klyngeverdenen:** Nye medarbejdere i bornholmske klyngesekretariater tilbydes en introduktion til området og de mange begreber.
- **Workshop på Bornholm:** I dialog med regionskommunen og de bornholmske klynger kan planlægges og afholdes en workshop målrettet de specifikke behov for kompetenceudvikling, professionalisering og internationalisering.
- **Sparring til klynger og netværk:** Ledere og medarbejdere i bornholmske klyngesekretariater tilbydes sparring på aktuelle udfordringer.
- **Internationalisering – i det baltiske område:** De bornholmske klyngesekretariater tilbydes sparring om deres internationaliseringsstrategi, projekter og samarbejdsmuligheder.
- **Deltagelse i Greater Copenhagen Cluster Summit:** For at fremme samarbejde mellem klynger i Greater Copenhagen samarbejdet blev der den 7. april afholdt Greater Copenhagen Summit på Københavns Rådhus.

Vurdering

Det er Vækstforumsekretariatets vurdering, at udbyttet af partnerskabet med Cluster Excellence Denmark (herunder varetagelsen af en plads i styregruppe og Klyngeforum) ikke står mål med de anvendte ressourcer (tid og penge).

Bornholm har pt. ingen klynger, der kan leve op til de kriterier, som stilles, for at en klynge kan blive certificeret som enten guld, sølv eller bronze klynge. Bornholm er derfor afskrevet som deltager ved flere af de aktiviteter, som Cluster Excellence afholder.

De konkrete aktiviteter, som CED foreslår afholdt på Bornholm, vurderes ikke umiddelbart at være efterspurgt af de bornholmske klynger/netværk. Flere af de tilbudte aktiviteter løftes da også allerede af det etablerede erhvervsfremmesystem såvel som i igangsatte strukturfondsprojekter. Det gælder for tilbuddene:

- Sparring i forhold til **Kompetenceudvikling og professionalisering**, som i dag løftes af erhvervsfremmesystemet, såvel som i socialfondsprojektet "Viden og Vækst"
- Sparring i forhold til **Internationalisering – i det baltiske område**, der i dag løftes af det eksisterende erhvervsfremmesystem, såvel som i regionalfondsprojektet "Bornholm ud i verden".

Sekretariatet anbefaler derfor et stop for samarbejdet med Cluster Excellence Denmark.

Økonomiske konsekvenser

Såfremt Vækstforum ønsker, at kontrakten mellem styrelsen og CED skal forlænges, og man fortsat ønsker at være partner i samarbejdet forudsættes en fortsat årlig medfinansiering på 50.000 kr. Disse midler vil blive trukket fra puljen af frie midler.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Cluster Excellence Denmark status januar 2017
2. Support til bornholmske klynge- og netværkssekretariater

Åbent punkt

11 Overvågning af vækstvilkår (fortsat)

24.10.00P05-0006

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	11	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum beslutter
Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget til efterretning

Resumé

Jf. "Lov om erhvervsfremme" skal de seks Vækstfora overvåge de regionale vilkår for erhvervslivets vækst. Denne opgave er hidtil blevet løst via analyser forud for strategiperioderne, samt ad hoc analyser og prognoser om eksempelvis uddannelsesbehov.

Bornholms Vækstforum har på tidligere møder – senest på november-mødet – bedt sekretariatet om at vurdere indikatorer, der gør det muligt, at overvåge de regionale vækstvilkår kontinuerligt.

Konklusionen fra november-mødet var, at der blot ønskes 5-6 indikatorer som forelægges halvårligt.

Vækstforumsekretariatet anbefaler, at Vækstforum dels benytter de samme indikatorer som Det Regionale Arbejdsmarkedsråd for Bornholm anvender (bilag), og dels benytter Regionskommunens adgang til Den Regionaløkonomiske Model for Erhverv og Beskæftigelse SAM-K/LINE. To gange årligt, vil vækstforumsekretariatet udarbejde en orientering om udviklingen baseret på disse kilder.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum beslutter, at vækstindikatorerne fra RAR Bornholm og CRT fremover anvendes som overvågningsindikatorer for de bornholmske vækstvilkår,
- at Vækstforum vil to gange årligt modtage orientering om udviklingen baseret på disse indikatorer.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 11:

Anbefales. Videresendes til Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget.

Vækstforum drøfter de nuværende lånemuligheder for iværksættere, og det forhold, at mange iværksættere har vanskeligt ved at rejse den fornødne risikovillige kapital.

Vækstforum beder sekretariatet om til mødet i maj 2017 og i et samarbejde med BCB, at belyse de bornholmske iværksætteres finansielle muligheder og udfordringer. Herunder udarbejdelse af en oversigt over de tilgængelige nationale, regionale, lokale og private låneordninger og statslige innovationsmiljøer, som eksempelvis InnoBooster ordningen.

Vækstforum ønsker en bedre udnyttelse af de kendte - og ikke kendte - lånemuligheder og en endnu stærkere markedsføring af- og rådgivning om finansieringsmulighederne.

Sagsfremstilling

Det Regionale Arbejdsmarkedsråd for Bornholm udgiver kvartalsvist "Nøgletal for arbejdsmarkedet" på Bornholm, der indeholder følgende indikatorer for barrierer for vækst:

- **Udviklingen i beskæftigelsen**

Viser antallet af beskæftigede lønmodtager. Tallene angiver antallet af lønmodtagere der har modtaget lønudbetaling, inden for et område.

Tallene er opgjort som antal fuldtidsbeskæftigede. Det er vigtigt at bemærke, at der er mindre forskelle mellem definitionen hos Danmarks Statistik (DST) og den definition der anvendes i Jobindsats. Derfor er tallene ikke direkte sammenlignelige. Data hentes fra Jobindsats.

- **Forgæves rekrutteringer - oversigt over erhvervsgrupper/brancheområder**

Viser antallet af forgæves rekrutteringer og anvendes til at sige noget om mangelsituationen på arbejdsmarkedet.

En forgæves rekruttering er defineret som en virksomhed, der ikke har fået besat en jobåbning med den type arbejdskraft, de efterspurgte. Rekrutteringerne opgøres samlet og på brancher. Data er hentet fra den halvårslige rekrutteringsanalyse, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

- **Antal ledige i arbejdskraftreserven**

Viser antal ledige dagpenge- og jobparate kontanthjælpsmodtagere

- **Antal stillinger i Jobnet**

Viser antal stillinger i Jobnet. Omfatter alene job med almindelige ansættelsesvilkår (inkl. hotjob)

- **Jobomsætning og personer startet i job**

Målingen opgør – i den valgte periode – antallet af tilfælde, hvor en person er startet i et nyt job. Ansættelserne tager udgangspunkt i lønudbetalinger i e-Indkomst, da vi ikke har oplysninger om start og sluttidspunkter for ansættelser. En ansættelse er defineret ved en lønudbetaling fra en arbejdsgiver til en person i en periode, hvor der i perioden før ikke var en lønudbetaling fra samme arbejdsgiver til samme person - eller slet ingen lønudbetaling til den pågældende. Data er hentet fra Jobindsats.

De seneste 12 måneder kan sammenlignes med 12 måneder forinden.

- **Forventninger til ledighed og beskæftigelse (fremskrivninger)**

Fremskrivninger af beskæftigelse, ledighed og arbejdsstyrke. Med udgangspunkt i den seneste Registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS) fremskrives beskæftigelsen, arbejdsstyrken og ledigheden.

Fremskrivningen sker på baggrund af Finansministeriets fremskrivninger.

Egne beregninger på baggrund af indhentede data fra Danmarks Statistik.

- **Arbejdsstyrke og beskæftigelse**

Bruttoledigheden er defineret som antallet af ledige personer (dvs. ledige såvel som aktiverede).

Tallene er sæsonkorrigeret og opgjort med absolutte værdier -samt opgjort på hhv. kommuner og a-kasser. Data er hentet fra Danmarks Statistik.

Opgørelsen bl.a. over balancestatus er et samlet overblik over, hvor mange stillingskategorier der kan identificeres som et område med "paradoks", "mangel på arbejdskraft", "mindre gode beskæftigelsesmuligheder" eller "gode beskæftigelsesmuligheder". Data er hentet fra den halvårslige rekrutteringsanalyse, Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

- **Udenlandske arbejdstagere**

Udgangspunktet er tal fra Jobindsats og dækker alle beskæftigede med udenlandsk statsborgerskab.

Beskæftigede, der udfører midlertidige arbejde i Danmark, der er registreret i RUT (Registret af Udenlandske Tjenesteydere) indgår i det samlede tal. Fra foråret 2016 indgår alle med udenlandsk statsborgerskab i målingen.

Indikatorer fra Center for Regional- og Turismeforskning (CRT)

CRT har tilbudt, at levere data via Bornholms Regionskommunes abonnement på Den Regionaløkonomiske Model for Erhverv og Beskæftigelse SAM-K/LINE vedrørende:

- Udvikling i arbejdsstyrke og beskæftigelse, fordelt på uddannelser. Historisk udvikling og 10 årig fremskrivning
- Udvikling i værdiskabelse og produktivitet fordelt på brancher
- Udvikling i formelle kompetencer (uddannelser), fordelt på år og brancher (årlig opgørelse)
- Udvikling i interregional eksport. Både til udlandet og "eksport" til de øvrige dele af landet (interregional handel), fordelt på år og brancher (årlig opgørelse)

Jf. indstillingen til Bornholms Vækstforum, anbefaler sekretariatet, at Vækstforum to gange årligt vil modtage orientering om udviklingen baseret på disse indikatorer fra RAR Bornholm og CRT for at holde sig ajour med de bornholmske vækstvilkår, og evt. iværksætte indsats, der fremmer erhvervslivets vilkår for vækst.

Supplerende bemærkninger

Som supplement til de arbejdsmarkedsindikatorer der er nævnt i ovenstående, bør den generelle positive udvikling og vækst, der mærkes flere steder på Bornholm i denne tid, nævnes i som et supplement til sagsfremstillingen:

Fremgang og optimisme præger Bornholm

Flere tilflyttere, lav ledighed, et hektisk boligmarked og masser af positiv omtale af øen i det øvrige land. Men hvad er forklaringen – og er det en udvikling, der er kommet for at blive?

[Se dette indslag på TV2 Bornholm](#)

Flere i beskæftigelse

Arbejdsledighedsprocenten er faldet betydeligt gennem længere tid. Fx var 7,2 % af arbejdsstyrken registreret som ledig i november 2007, mens det på landsplan var 2,9 %.

Men i november 2016 var der blot 4,5 % ledige på Bornholm, mens der på landsplan var 4,1 %. I august og september 2016 var ledigheden 3 % på Bornholm, mens den på landsplan var hhv. 3,8/3,9 %.

Iflg. nye tal fra Danmarks Statistik steg beskæftigelsen på landsplan med 1,5 % i 3. kvartal i 2016 i forhold til samme kvartal sidste år.

Den højeste stigning var i Københavns omegn, hvor 330.163 personer er i arbejde. En stigning på 2,5 %

Bornholm lægger sig lige på landsgennemsnittet med en stigning på 1,5 %. Her er lige nu 15.637 mennesker i en eller anden form for beskæftigelse.

Den mindste stigning finder man i Vestjylland. Her kom blot 0,3 procent flere i arbejde sammenlignet med 3. kvartal sidste år. Dermed er der i alt 203.015 beskæftigede i den del af landet.

Sådan steg beskæftigelsen i landsdelene i 3. kvartal i forhold til samme kvartal i 2015. Det aktuelle antal beskæftigede er angivet i parentes:

Landsdel Byen København: 2,2 procent (444.580)

Landsdel Københavns omegn: 2,5 procent (330.163)

Landsdel Nordsjælland: 1 procent (164.688)

Landsdel Bornholm: 1,5 procent (15.637)

Landsdel Østsjælland: 2,4 procent (94.063)

Landsdel Vest- og Sydsjælland: 0,7 procent (204.842)

Landsdel Fyn: 0,8 procent (199.407)

Landsdel Sydjylland: 0,8 procent (339.820)

Landsdel Østjylland: 1,7 procent (391.915)

Landsdel Vestjylland: 0,3 procent (203.015)

Landsdel Nordjylland: 1,5 procent (256.914)

Kilde: Danmarks Statistik

[Læs mere på Bornholms Tidende](#)

Prognosen om mangel på kvalificeret arbejdskraft er dermed blevet en realitet, hvor erhvervslivet nu har den udfordring, at tiltrække nye og fastholde sine medarbejdere.

Flere hotelovernatninger

Der er de seneste år fra flere sider blevet arbejdet på, at der skal komme flere turister til Bornholm udenfor sommersæsonen. Og de seneste tal tyder på, at det går den rette vej. Ifølge Danmarks Statistik har der i blot to måneder været færre overnatninger på bornholmske hoteller og feriecentre i 2016 i forhold til året før. Tallene fra december er dog endnu ikke offentliggjort. De to måneder er februar, hvor tallet dog kun er otte overnatninger færre, og julimåned, hvor antallet er faldet med lidt over 3.300 overnatninger siden 2015.

Til gengæld viser tallene, at efteråret har budt på store stigninger i overnatninger. Septembers stigning er på ni procent, hvor antallet er gået fra 43.295 i 2015 til 47.190 sidste år. Kigger man på stigningerne i oktober og november, ligger de på henholdsvis knap 40 procent og knap 47 procent. Antallet af overnatninger er dog ikke så høje i de to måneder, men tendensen er klar.

[Læs mere på Bornholms Tidende](#)

Gang i hussalget

I flg. Nykredit vil de bornholmske boligpriser stige. Stigende beskæftigelse, lave renter og optimisme blandt boligkøbere får Nykredit til at tro på en stigning i boligpriserne på 3,7 pct. på Bornholm i 2017. Bornholmske boligejere kan se frem til, at deres bolig stiger 3,7 pct. i værdi i år. I hvert fald hvis man skal tro en boligprisprognose, som Nykredit fornylig har offentliggjort. I 2016 steg de bornholmske boliger 8,6 pct. – mens landsgennemsnittet landede på 3,7 pct.

[Læs mere på TV2 Bornholm](#)

Denne tendens bakkes op af, at kun knap halvdelen af de hussalg, der indgås på Bornholm er solgt med nedslag i prisen, hvilket er den laveste andel i landet. Iflg. kommunikationsdirektør hos Boligsiden.dk, Birgit Daetz, vidner det om et boligmarked, hvor der er så stor efterspørgsel, at der ikke længere gives samme rabat, men også at sælgerne er blevet bedre til at prissætte deres boliger.

I 2009 blev mere end 80 procent af villaer og rækkehuse solgt med nedslag, men i 2016 var andelen nede på ca. 75 procent for villaer og ca. 60 procent for rækkehuse – på landsplan.

Vækst i BNP

Væksten i det bornholmske bruttonationalprodukt pr. indbygger er steget mest.

I perioden 2009-2015 steg BNP'et med 13,7 % mod 5 % på landsplan. Væksten på Bornholm var i 2015 3,3 % mod 1,2 % på landsplan. Lavest ligger Nordjylland, hvor BNP pr. indbygger faldt i 2015

Det er især indenfor landbrug, IT og kommunikation og turisme, at den største vækst ligger på Bornholm.

I reelle tal var BNP'et i 2015 på Bornholm 256 t.kr. pr. indbygger, mens det på landsplan var 357 t. kr. Der er således endnu et stykke vej, til at de regionale forskelle er udlignet.

Flere iværksættere – øget med 40%

Fra 2015 til 2016 er antallet af nye virksomheder steget næsten 40 procent på Bornholm. I 2016 blev der ifølge et udtræk fra Det Centrale Virksomhedsregister oprettet 37 procent flere virksomheder end i 2015. Ifølge en undersøgelse fra Center for Regional- og Turismeforskning har 61 procent af de nye virksomheder vist sig at være bæredygtige.

[Læs mere på DR Nyheder](#)

Økonomiske konsekvenser

Opgaven løses inden for Vækstforumsekretariatets budget.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. Vækstindikatorer, RAR-Bornholm

Åbent punkt

12 Temadrøftelse: Turismens nye muligheder og udfordringer som følge af eksempelvis de nedsatte færgebillet priser

24.05.10P20-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	12	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum beslutter

Resumé

Vækstforum har ønsket en drøftelse af de nedsatte færgeprisers betydning for Bornholm og et oplæg til hvordan forskellige aktører på øen kan samarbejde for at møde de muligheder og udfordringer, som henholdsvis prisnedsættelser og en udvidelse af turistsæsonen medfører.

Det er Vækstforums forventning, at der blandt øens mange aktører, kan indgås aftaler om konkrete tiltag, som skal sættes i værk, for at de nye muligheder kan udnyttes og udfordringerne håndteres.

Direktør i Destination Bornholm Pernille Kofoed Lydolph leverer et mundtligt oplæg som afsæt for en efterfølgende temadrøftelse i Vækstforum.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum, på baggrund af oplæg fra Pernille Kofoed Lydolph, drøfter den bornholmske turismes udfordringer og muligheder, i lyset af de reducerede færgebilletpriser, ny flyrute og en udvidelse af turistsæsonen
- at Vækstforum træffer beslutning om, hvilke konkrete foranstaltninger, som skal sættes i værk for, at man på Bornholm bedst udnytter mulighederne og håndterer udfordringerne.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 12:

Vækstforum drøfter turismens udfordringer og muligheder og ønsker punktet genbehandlet på det næste møde i maj. Dette med henblik på en opfølgning på de skitserede forventede indsatser i Destination Bornholm og en præcisering af hvilke konkrete foranstaltninger, som skal sættes i værk. Vækstforum beder sekretariatet om forslag til initiativer, som kan sættes i værk, for at Vækstforum - sammen med aktørerne - kan sikre en optimal udnyttelse af de nye muligheder, som reducerede billetpriser og en udvidelse af sæsonen medfører.

Sagsfremstilling

Reducerede færgebilletpriser, ny flyrute og flere overnatninger

Færgetrafikken mellem Ystad og Rønne har aldrig været større end i sommeren 2016, viser nyeste tal fra rederiet Færgen. Det fremgår blandt andet af Færgens trafiktal, at der på ruten

mellem Ystad og Rønne, august 2016 ses en stigning på 1.9 % i antallet af fragtede personbiler, sammenlignet med august 2015. Samlet set er antallet af fragtede personbiler i højsæsonen steget med 2 procent på ruten mellem Ystad og Rønne, med 14 procent på ruten fra Køge og med 6 procent fra Sassnitz, sammenholdt med samme periode i 2015.

Det forventes at priserne vil blive yderligere sænket, når ny kontraktperiode træder i kraft i efteråret 2018.

Flyselskabet DAT har i dag en velfungerende transportrute til Bornholm og har desuden etableret en flyrute mellem Billund og Bornholm, som forventes at skabe grobund for langt flere jyske gæster på Bornholm. Analyser har de sidste mange år vist, at der netop her er et stort potentiale for Bornholms turisme.

I 2015 var der knap 1,5 mio. overnatninger på Bornholm, sammenholdt med 1.327.216 i 2013 og 1.414.447 i 2014.

Med afsæt i et oplæg fra Destination Bornholm ønsker Vækstforum en drøftelse af vækstpotentialet i forbindelse med de nedsatte billetpriser på færgeruten, Mols-Liniens indledende tanker i relation til Rønne-Sassnitz, den nye flyrute til Billund og dermed den potentielt udvidede turistsæsons betydning for det bornholmske samfund: Hvilke muligheder og udfordringer medfører denne positive udvikling; Hvordan griber turistaktørerne de nye muligheder for udvikling og vækst i erhvervet og hvordan sikrer vi, at turister, der besøger Bornholm i skuldarsæsonen ikke kommer til en ø, der er lukket ned; Hvem tager konkret ansvar for, at der også er attraktive og tilgængelige aktiviteter og tilbud fra marts til november og hvem holder hoteldøren åben og ovnen tændt i restauranten, så også forårs- og efterårsgæsten oplever Bornholm, som en attraktiv ferie- og besøgs ø?

Med afsæt i drøftelsen ønsker Vækstforum, at der iværksættes konkrete tiltag til klargørelse af, hvordan de forskellige aktører på øen bedst understøtter en attraktiv og åben ø, en langt større del af året.

Direktør i Destination Bornholm Pernille Kofoed Lydolph leverer et mundtligt oplæg til Vækstforums drøftelse.

Oplægget vil fokusere på følgende to forhold:

- Betydningen af de billigere færgepriser, den ny flyrute til Billund og en udvidet turistsæson for bornholmsk turisme
- Destinationens tilgang til de muligheder og udfordringer, som blandt andet prisnedsættelsen og sæsonudvidelsen skaber.

Da Destinationen endnu ikke kender den eksakte effekt af prisnedsættelsen pr. september 2018, vil fokus i oplægget rettes mod de tal vi kender på nuværende tidspunkt; dvs. den 26% prisnedsættelse og den konkrete effekt pr. sensommer 2016.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Åbent punkt

13 BRK's deltagelse i Region Hovedstadens fyrtårnsprojekter

01.01.02P17-0006

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	13	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum til orientering

Resumé

Regionskommunen er på linje med de øvrige kommuner i Hovedstadens Kommunekontaktråd (KKR) blevet bedt om at tage stilling til eventuel deltagelse i en eller flere af de fyrtårnsprojekter, der følger op på Region Hovedstadens vækst- og udviklingsstrategi.

Kommunalbestyrelsen besluttede på sit møde den 24. november 2016 at følge fire ud af ti fyrtårnsprojekter særlig tæt, nemlig 2, 6, 7 og 9 nedenfor (markeret med *).

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum modtager orienteringen.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 13:

Orienteringen tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Vedtagelse af en regional vækst- og udviklingsstrategi (ReVUS) er en lovbunden opgave for regionerne og for Bornholms Regionskommune. Region Hovedstaden – med inddragelse af Vækstforum Hovedstaden – vedtog i september 2015 deres ReVUS under overskriften "Copenhagen – hele Danmarks hovedstad".

Bornholms Regionskommune udarbejder en tilsvarende strategi, nemlig Bright Green Island - Bornholms Udviklingsstrategi.

Regionskommunen er dog på linje med de øvrige kommuner i KKR blevet bedt om at tage stilling til eventuel deltagelse i de fyrtårnsprojekter, der skal realisere visionerne i region Hovedstadens strategi.

Selvom regionskommunen måske ikke har helt det samme naturlige tilhørsforhold til Region Hovedstadens strategiske prioriteringer, idet vi udarbejder vores egen strategi, er der en række interessesammenfald, hvor der vil kunne høstes synergieffekter ved et tættere samarbejde med øvrige aktører, der deltager i Region Hovedstadens fyrtårnsprojekter.

Fyrtårnene

Fyrtårnsprojekterne er endnu ikke færdigbeskrevet, hvilket betyder, at det i første omgang er en interessetilkendegivelse om egentlig deltagelse kommunalbestyrelsen har afgivet.

De fyrtårnsprojekter som BRK har tilkendegivet sin interesse i at følge/deltage i, er:

1. Trafikplan for hovedstadsregionen

En inddragelse af transporten gennem Sverige er yderst relevant, herunder udbygning af E65 til motorvej samt vejnettet i Ystad by, særligt til og fra kørsel til færgelejet, som også bør indgå i arbejdet med Greater Copenhagen.

De resterende initiativer i forslaget er ikke direkte relevante for Bornholm, men alene for Region Hovedstaden med tilknyttede kommuner.

BRK har i sit høringssvar understreget, at det er mobiliteten i regionen, der bør være i centrum.

Det betyder, at både de trafikale og de politiske (transit) forhold ved færdsel mellem Hovedstaden og Bornholm gennem Sverige gøres så attraktive og lempelige som mulig.

Bornholms Regionskommunen har *ikke* tilkendegivet interesse i at deltage i dette fyrtårnsprojekt, men vil alligevel følge dette fyrtårn med henblik på, at få undersøgt muligheden for at implementere kommunalbestyrelsens høringssvar.

2. Udvikling af vækstkritiske kompetencer gennem samspil mellem uddannelse, erhverv og beskæftigelse *

BRK har et naturligt ønske om, at området styrkes. Prognosen forudsiger, at det bornholmske arbejdsmarked kommer til at efterspørge kvalificeret arbejdskraft i endnu højere grad end i dag.

På uddannelsesområdet er vi således afhængige af, at Region Hovedstadens uddannelsesinstitutioner kan og vil tilbyde relevante uddannelser på Bornholm (Metropol, UCC m.fl.).

Bornholms Regionskommunen har i sit høringssvar tilkendegivet sin interesse for at deltage aktivt i dette fyrtårnsprojekt, med det formål at "knække nødden" i forhold til at være attraktive for specifikke faggrupper, samt tilbyde attraktive boligforhold.

3. Tiltrækning og fastholdelse af udenlandske talenter

Bornholms Regionskommune har siden nov. 2014 været tilsluttet "International House" der drives af Københavns Kommune.

Aftalen betyder, at virksomheder der ansætter udenlandsk arbejdskraft kan få ordnet papirarbejdet nemt og effektivt.

Bornholms Regionskommune har *ikke* tilkendegivet interesse for at deltage i dette fyrtårnsprojekt, idet det vurderes, at erhvervslivets ikke har tilstrækkeligt behov for rekruttering af den målgruppe fyrtårnet er rette mod.

4. Sund Vækst via banebrydende teknologier – en langsigtet investering i både bedre behandlinger og nye arbejdspladser

BRK anerkender præmissen med den demografiske udvikling, det øgede pres for at levere avancerede og kvalitativt bedre løsninger til borgerne, hvilket til stadighed presser sundhedssystemet og dermed generere behovet for nye og andre løsninger.

I forhold til Bornholms udviklingshospital forventes det, at der afprøves teknologiske løsninger på tværs af sektorerne for en mere struktureret indlæggelses- og udskrivelseskonference.

På grund af de forholdsvise usikre (men dog vidtløftige) business cases, der er på det telemedicinske område (det nævnes også i oplægget som et argument for at løfte det regionalt), har BRK valgt at følge udviklingen nøje, men indtager nok mere som "intelligent second mover". Dertil kan nævnes, at der i organisationen pt ikke er de nødvendige ressourcer til udvikling, som et sådan fyrtårns projekt vil indebære.

Bornholms Regionskommunen har *ikke* tilkendegivet interesse for at deltage i dette fyrtårnsprojekt, men vil følge det fra sidelinjen.

5. Living Lab for klimatilpasning

CALL Cph (Climate Adaptation Living Lab for Greater Copenhagen) er muligvis interessant i forhold til at tilbyde "Bornholm" som et "levende laboratorium" ligesom vores simuleringmodeller kunne komme i anvendelse. I forbindelse med revitalisering af Bright Green Island indgår udviklingen af arbejdet med Test-ø. Et samarbejde med Regions Hovedstaden vil kunne kvalificere dette arbejde.

Hertil vil kommunalbestyrelsen profilere sig som en del af Greater Copenhagen med afsæt i de grønne og blå strategier, der iværksættes under Bright Green Island. Den viden, som der udvikles i Demo Lab kan vi indgå i og drage nytte af i forhold til en bredere inddragelse af den bornholmske befolkning i den bæredygtige udvikling.

Endelig kan den viden, der genereres i Living Lab sandsynligvis give vigtige indspark i videreudviklingen af Bright Green Island strategien og de tilknyttede projekter.

Bornholms Regionskommunen har *ikke* tilkendegivet interesse for at deltage i dette fyrtårnsprojekt, men vil indtil videre følge dette fyrtårn på sidelinjen. Det er særligt CALL Cph der kan være relevant for Bornholm.

6. Ressourceeffektivitet – på vej mod en cirkulær økonomi *

Under dette fyrtårn vil der være værdifulde erfaringer for Bornholm at spille ind med. Samtidig vil vi kunne drage god nytte af læring, inspiration og mulige nye samarbejdspartnere og evt. medfinansieringsmuligheder (fx i tværregionalt regi med regionalfondens prioritetsakse om ressourceeffektive SMV'er).

Flere bornholmske virksomheder har allerede fokus på og så småt erfaringer med arbejdet med cirkulær økonomi. Her kunne et samarbejde udvide paletten af mulige samarbejdspartnere og muligheder fx omkring industrisymbiosemuligheder.

Ved revitalisering af Bright Green Island bliver der sat yderlige fokus på og gang i erhvervslivets og kommunens udvikling af grønne forretningsplaner, ressourceoptimering mv. Læring og sparring kunne blive relevant her. Konkret også i forbindelse med kommunens kommende investeringer i nyt byggeri. Især "recirkulering" vurderes at være relevant.

Bornholms Regionskommune har tilkendegivet interesse for at deltage i arbejdet vedrørende dette fyrtårn.

Det skal forsøges at få BOFA og Green Solution House med, således at konkrete erfaringer og forretning for håndtering og genanvendelse af affald kan bidrage til Inspiration og gensidig læring.

7. Madfællesskabet *

Bornholms Regionskommune bakker op om Madfællesskabet som et fyrtårnsprojekt. BRK har været med til at oprette Madfællesskabet sammen med Lejre og Københavns kommuner og med Københavns Madhus som facilitator.

Bornholms Vækstforum var en væsentlig finansieringskilde i opstartsprojektet, der løb fra 2015-2016. Region Hovedstaden blev medlem lige før Folkemødet 2016 og tager med dette fyrtårnsprojekt medansvar for at fortsætte projektet.

Bornholmske producenter er konkret blevet inviteret til at levere (primært økologiske) råvarer ind i de københavnske gryder og producenterne oplever dermed, at der er øget efterspørgsel i Hovedstaden efter deres varer – både i offentlige og private køkkener og blandt grossister.

Der er desuden sat udviklingsarbejde i gang om nye produkter, nye samarbejdsrelationer og nye muligheder ift. indkøbsaftaler.

Bornholms Regionskommunen har tilkendegivet interesse for at deltage i dette fyrtårnsprojekt.

8. Smart Greater Copenhagen

Det vurderes, at det vil være af nogen interesse for Bornholms Regionskommune, at følge dette fyrtårn.

I strategien for "Smart Greater Copenhagen" er der fokus på de udfordringer og muligheder, der er knyttet til en metropol. Netop disse fokusområder spiller sammen med den igangværende revitalisering af Bright Green Island.

Via dette fyrtårn, kan vi som ø og landkommune måske få bedre mulighed for at udfolde vores potentialer, se nye perspektiver og bevare et globalt udsyn, der kan gavne de løsninger vi tilbyder borgerne og virksomheder. I "Bright Green Island – Bornholms Udviklingsstrategi" er der sat mål for hvordan vi på Bornholm skal blive bedre rustet til, at møde udfordringer og udnytte de potentialer, der ligger i "smarte og grønne" løsninger og på den måde styrke graden af resiliens i vores samfund, i dag, i morgen og om 10-25-50 år.

Bornholms Regionskommunen har tilkendegivet interesse for indtil videre, at følge dette fyrtårnsprojekt fra sidelinjen med henblik på konkrete tilslutningsmuligheder.

9. Digital infrastruktur og fælles datahub i Greater Copenhagen *

Fyrtårnet relaterer sig til BRK-visionen om at tilbyde digital turistinfo via Wi-Fi på udvalgte steder. Den bærende idé i fyrtårnet er, at borgere og gæster kan koble sig på ét sammenhængende net, således at der ikke er behov for nye login når man bevæger sig rundt i regionen.

En udrulning af offentligt tilgængelige og gratis Wi-Fi-løsninger er en bekostelig affære, som ikke kan løftes af BRK alene. Såfremt lovgivningen ændres, så borgere kan tilslutte sig via kommunens eget Wi-Fi net er det en mere realiserbar løsning. Løsningen vil muligvis også kunne realiseres via et offentligt/privat partnerskab.

BRK har tidligere tilkendegivet interesse for at følge dette fyrtårn.

10. Smart vækst gennem materialeinnovation – Greater Copenhagen som udviklingshub for bæredygtige materialeløsninger

Fyrtårnet relaterer sig til åbningen af forskningsfaciliteten MAX IV og ESS i Lund, der gør det muligt at arbejde med materialer på atom-niveau. Der er ikke umiddelbare snitflader til de bornholmske udviklingstiltag, og samarbejdspartnere vurderes fortrinsvis at være universiteter.

Bornholms Regionskommunen har *ikke* tilkendegivet sin interesse for at deltage i dette fyrtårnsprojekt, idet det vurderes, at ligge uden for erhvervslivets og uddannelsesmiljøets interessefelt.

Det videre arbejde

Det videre arbejde vil være karakteriseret ved en indledende afklaringsfase for de enkelte fyrtårne. Direktion/chefgruppe vil få forelagt rammer og forventninger til deltagerne i netværkene så snart disse er klar for det enkelte fyrtårn.

Økonomiske konsekvenser

Ingen umiddelbart.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017

1. ReVUS Handlingsplan 2017-2018

Åbent punkt

14 Dansk Kyst- og Naturturismes bidrag til udvikling af signaturoplevelser på Bornholm

24.05.00G01-0026

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	14	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum til efterretning

Resumé

Dansk Kyst- og Naturturisme har igangsat fire destinationsprojekter rundt omkring i landet. Bornholm er udpeget som det ene af disse fire områder. Med denne udpegning følger 500 t.kr, som skal "geares" således at det totale budget for indsatsen er min. 2 mio. kr.

Dansk Kyst- og Naturturisme er via Vækstforumsekretariatet/Bornholms Regionskommune i dialog med Destination Bornholm, LAG-Bornholm, Naturstyrelsen om udformningen af det bornholmske destinationsudviklingsprojekt, anvendelse af midlerne og ikke mindst yderligere gearing af de tildelte midler.

I skrivende stund, er det de nævne parters anbefaling, at de aktuelle planer om etablering af nye mountainbike spor i Almindingen inkluderes i dette destinationsudviklingsprojekt. Sagen afventer politisk behandling.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum modtager orienteringen.

Bornholms Vækstforum, 2. februar 2017, pkt. 14:
Orienteringen tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Dansk Kyst- og Naturturismes bestyrelse har besluttet at igangsætte i alt fire destinationsudviklingsprojekter i fire geografiske områder i landet:

- Ringkøbing-Skjern og Varde
- Jammerbugt og Hjørring
- Bornholm
- Sydsjælland/Møn

De fire geografiske områder – hvor Bornholm er det ene – er nøje udpegede, ud fra en vurdering af, at der i netop disse områder er basis for at aktivere et større vækstpotentiale baseret på områdernes stærke feriesteder, der alle har en nuværende eller potentiel stor tiltrækningskraft som vækstmotorer. Udvælgelsen er konkret baseret på en række helt nye analyser af potentialer, kritisk masse og feriestedernes oplevelsesprofil.

Udpegningen af de fire signaturdestinationer spiller godt sammen med den nye nationale turisme strategi for dansk turisme frem mod 2025 såvel som med de centrale indsatser vedrørende destinationsudvikling, udviklingsplan for Vestkysten og vækstprogrammet for Østersøturisme, der alle er initiativer i den nationale turismestrategi.

Dansk Kyst- og Naturturisme er nu i dialog med de udpegede områder om udformningen af de fire destinationsprojekter, hvor der blandt andet skal tages udgangspunkt i områdernes feriesteder.

Det er Bornholms Regionskommune, der har det overordnede ansvar for anvendelsen af midlerne, men det forventes, at såvel erhvervet (via Destination Bornholm) såvel som Dansk Kyst- og Naturturisme vil bidrage med sparring og rådgivning om hvorledes Bornholm bedst anvender midlerne, således at vi sammen når det fælles mål; en realisering af vækstpotentialet.

Aktuelt er der dialog mellem Dansk Kyst- og Naturturisme og Destination Bornholm, LAG-Bornholm og Naturstyrelsen via Vækstforumsekretariatet/Bornholms Regionskommune om at inkludere MTB-projektet vedrørende anlæggelse af nye mountainbikespor i Almindingen i et større udviklingsprojekt med det formål, at skabe kommercielle infrastrukturer som led i udviklingen af Bornholm som outdoor-destination.

Det fælles mål er at gøre brugeroplevelsen endnu bedre, samt at høste en samfundsøkonomisk effekt af turisternes anvendelse af mountainbikespor m.m. Såfremt det lykkes at realisere et samlet destinationsprojekt, der skal medvirke til at positionere Bornholm som outdoor destination, vil følgende elementer blive forsøgt realiseret:

1. Projektering af en mulig opbygning af kommerciel infrastruktur i to geografiske områder, hhv. Almindingen og Hammeren. Indsatsen vil omfatte:
  - a. Anlæggelse af yderligere infrastruktur i form af eventuelle nye mountainbikespor i begge områder samt opbygning af relevante infrastrukturer (stier/skiltning m.m.), der gør områderne tilgængelige for andre aktivitetsformer.
  - b. Tilførsel af kommercielle initiativer, fx teknik/øvebane m.m. samt nye faciliteter, der udbyder eller guider brugerne til kommercielle produkter og services (fx kiosker, caféer, restauranter, udstyrsforretninger m.m.)
2. Projektering af outdoorcenter, inkl. feasibility / forretningsmodel, som oplæg til næste udviklingsfase og med mulighed for eventuel opstart af realiseringen inden for projektperioden.

Det samlede udviklingsprojekt og de enkelte elementer vil spille rigtig fint sammen med det igangværende Outdoor-klyngeprojekt, som er finansieret af Bornholms Vækstforum samt Dansk Kyst- og Naturturisme, og som drives af Destination Bornholm.

Dansk Kyst og Naturturisme har afsat i alt tre mio. kr. til de fire nationale projekter. Til det bornholmske destinationsudviklingsprojekt er bevilget 500 t.kr. Det er et krav, at der skal skaffes medfinansiering svarende til 1:4. Altså et budget på i alt 2 mio. kr.

Bornholms Regionskommune ventes at bidrage med 500 t.kr., LAG Bornholm med 150 t.kr., Naturstyrelsen med 100 t.kr. og som nævnt Dansk Kyst og Naturturisme med 500 t.kr. Tilsammen bliver det 1.250.000 kr. Der mangler således fortsat min. 750.000,- kr. for at

honorere kravet om gearing. I første omgang vil de lokale fonde blive søgt om den resterende finansiering.

Økonomiske konsekvenser

Med udpegningen af Bornholm som signaturdestination følger 500 t.kr. til udvikling af det bornholmske destinationsudviklingsprojekt. Det er Dansk Kyst- og Naturturismes forventning, at de tildelte midler søges gearret med øvrige midler, svarende til forholdet 1-4. Der arbejdes jf. ovenstående sagsfremstilling på en plan for medfinansiering.

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

-

Bilag til Bornholms Vækstforum 20. februar 2017
1. Profil Bornholm

Åbent punkt

15 Aktuelt og gensidig orientering

24.10.00P35-0052

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	15	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum til orientering

Resumé

Alle har under dette punkt mulighed for at informere om aktuelle sager af interesse for Vækstforum. Under "sagsfremstilling" er anført de orienteringspunkter, som Vækstforumsekretariatet havde kendskab til – og fandt aktuelle – ved dagsordenens udsendelse.

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Bornholms Vækstforum tager orienteringen til efterretning.

Bornholms Vækstforum, 20. februar 2017, pkt. 15:
Orienteringen taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Åbent punkt

16 Næste møde

24.10.00P35-0052

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Bornholms Vækstforum	20-02-2017	16	

Hvem beslutter

Bornholms Vækstforum beslutter

Resumé

Ifølge den fastsatte mødeplan for 2017 er næste møde fredag den 19. maj 2017, hvor der er gjort plads til at drøfte et særligt tema. Det betyder at det ordinære møde kan afholdes kl. 09:30-12.00 og at temamødet afholdes fra 12.30-15:30. Der er kutyme for at inviterer gæster til Vækstforum temamøder.

Vækstforumsekretariatet peger på Blå Vækst, som et muligt tema til drøftelse på dette temamøde, som opfølgning på erhvervsstrategien/Vækstplan 2017.

Under temaet foreslås drøftelser ift. følgende emner:

- Fiskeriets muligheder, i kølvandet på fødevarebranchens optur
- Udvidelse af Rønne havn, havneplan; krydstogsturisme og servicering af havvindmøller (som ønsket del i kommende vækstpartnerskabsaftale)
- Offshore og det maritime område – erhvervsstrategiens fokus på produktions- og servicevirksomheder – et muligt nyt klyngeområde med støtte fra Regionalfonden

Øvrige aftalte mødedatoer i 2017 er:

19. maj	fredag	kl. 09.30-15.30 (heldagsmøde)
11. september	mandag	kl. 13.00-16.00
20. november	mandag	kl. 15.00-18.00 (med efterfølgende spisning)

Indstilling og beslutning

Vækstforumsekretariatet indstiller,

- at Vækstforum fastholder den planlagte dato for næste heldagsmøde og drøfter sekretariatets forslag til temamødets indhold og rammer, samt evt. andre ønsker til mødet.

Bornholms Vækstforum, 20. februar 2017, pkt.16:

Vækstforum godkender mødeplanen og sekretariatets forslag til emne på det årlige temamøde i maj.